

ਹੱਕ, ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਲੋਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋਣ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਹਨ

ਮਾਡੇ ਲੋਕ

website—www.sadelok.com

18 ਨਵੰਬਰ 2020

ਸਾਲ ਗਿਆਰਵਾਂ - ਅੰਕ 46
email : info@sadelok.com

Ph. : 510-706-1300
Fax : 925-373-1300

ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨ ਤੋਂ ਤੰਗ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੇ ਭੈਅਭੀਤ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵਾਂ ਵਾਲੇ ਛੈਮਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਵੰਗਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (ਪੜ੍ਹੋ ਸਫ਼ਾ 16 'ਤੇ)

ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਘਰ, ਪਰ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਠਾਠ-ਬਾਠ 'ਚ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡ ਰਹੇ ਨੇ ਪਿੱਛੇ : ਉਬਾਮਾ

ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਡਾ.

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੀਤੀ ਤਰੀਕੀ; ਕਿਹਾ ਬ੍ਰਾਈਨ, ਸੂਝਵਾਨ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਹਾਰ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਠਾਠ ਬਾਠ ਵਿੱਚ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 44 ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕਿਤਾਬ 'ਏ ਪ੍ਰੈਸਿਸਟ ਲੈਂਡ' ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 20 'ਤੇ)

ਗਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵੱਲੋਂ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲੋਅਮ, 60 ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਧਰਾ-370 ਨੂੰ ਬਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਫੌਜਿਲਿਆਂ ਦੀ ਅੰਤਰਗਟਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅੰਤਰਗਟਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗੇ : ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਧੂਰੀ : ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਠਾਨਕੋਟ, ਬਟਾਲਾ, ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਸਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਤੋਂਝ ਕੇ ਜੰਮ੍ਹ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪਿੱਛੇ

Jaspreet Singh
Attorney at Law

ਅਮੀਰਿਕਾ 'ਚ ਕੰਨੀਨੀ ਸਾਨੀਤ
ਅਤੀ ਕੌਮੀਅਤ ਨਾਲ
ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਬੈਕਰਪਾਸੀ,
ਵੈਲਿੱਸ਼ਨ ਲਾਗੂ
Over 18 Years of Legal Experience
Specializes in :
• USA Immigration
• Citizenship
• Green Card
• Deportation Defense
• Political Asylum
• Detention Cases
• Artists
• Singers P3 Visas
• Priest R1 Visas
• Investors EB 5 Visas
• L1 Business Visas
• Family Law
• Criminal Defense Cases

44800 S. Grimmer Blvd. #208
Fremont, CA 94536
Tel: 510-567-6444
2951 W. Capitol Ave.
W. Sacramento, CA 95869
4491 West Shaw Ave #181
Fresno, CA 93711
Tel: 559-271-8511
37-1873 Street Suite #401, Jackson Heights NY 11372
Tel: 718-633-8444

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਤੇਰੀ

email:padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

Bhupinder S. Padam
PH : 510-565-6667

BIBA INSURANCE
1.800.221.4187

Specializing in Truck Insurance for Owner Operators and Trucking Companies

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਸਤੀ ਹੇਠ ਹੋਈ 1984 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ 36ਵੇਂ ਸਾਲ ਕੀਤਾ ਯਾਦ

ਬੋਸਟਨ ਮੈਸਾਚੁਸੇਟਸ : ਮੈਸੇਚੁਸੇਟਸ ਸਟੇਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਰੰਬਰਟ ਏਡਲੀਓ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ 36ਵੇਂ ਵੇਵੇਂਗਦ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਗਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ (ਪੜ੍ਹੋ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ)

Bhatia & Co, Inc

Certified Public Accountants

Our Services :
Business Tax (C corp/S corp/LLC etc)
Individual Tax
Estate Tax
International Tax (FBAR/FATCA/5471/5472 etc)
Non-Profit entities
(Formation,IRS,FTB&DOJ approval)
Accounting & Payroll
Sales & Other Taxes
Financial Audit & Review
Tax Audit & Representation (IRS/FTB/BOE etc)
Collection, Lien & Back Taxes
Offer in Compromise

Santa Clara • Pleasanton • Merced
(844) 4USTAX (209)-354-8696
info@bhatiaco.com, www.bhatiaco.com

Bhatia & Co, Inc

Business & Immigration Consultants

Immigrant Visas (Green Card)
► Green Card : Employment based/PERM/NIW
► Green Card : Family based
► Green Card through refugee or asylee
► Green Card : Investor & other categories
PERM
Nonimmigrant Visas
► Fiancee visas
► H1B1/H4/L2/NAFTA TN/E2/E3
► Student Visa
► B-1/B-2 Visitor Visas and
► Other Categories
of nonimmigrant visas

We are not an Attorney in the USA
Santa Clara-Pleasanton-Merced
(844) 4USATAK (209)-354-8696
info@bhatiaco.com, www.Smoothimmigration.com

ਟੱਕ੍ਰਾਂ ਦੀ ਸਸਤੀ ਅਤੇ ਵਾਹਿਆ ਇਸ਼ੋਰੇਸ਼ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਮੰਦ
ਅਤੇ ਸੁੰਮੌਹਰ ਕੰਪਨੀ

ਬੀਬਾ ਇਸ਼ੋਰੇਸ਼
ਨੂੰ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇਕ ਹੱਤ ਬੱਲੇ
• ਪੋਲੋਟੀਕਲ ਅਸਾਈਲਮ • ਡਿਪ੍ਟੋਸ਼ਨ ਡਿਵੈਂਸ
• BIA ਅਪੀਲ • 9 Circuit ਅਪੀਲ
• ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ • ਗਰੀਨਕਾਰਡ
ਸ. ਹਰਸਿਰਾ ਸਿੰਘ ਸਮਾਨਾ
ਅਧਿਸਥਾਨ ਸੇਵਾਵਾਂ 209-481-7750

Law office of Anthony Nwosu
239 West Yosemite Ave Manteca CA 95336 ਸਾਡਾ ਆਫਿਸ Oakland ਅਤੇ Sacramento ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੈ
ਆਸੀਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

PH : 208-624-3939

ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ 345ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਅਤੇ 400ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ

ਨਿਊਯਾਰਕ (ਰਾਜ ਗੋਗਨਾ) — ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ 345ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਅਤੇ 400ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਧਰਮ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੌਸਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਿੱਖ ਸੈਟਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਰਿਥਾਂ 'ਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰ

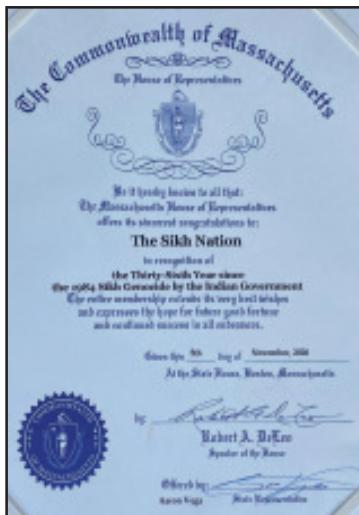
ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਟਾਲੀਨਾ ਕਰੂਜ਼ ਨੇ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇ ਬੰਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋ ਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਮਹਾਮਾਨੀ ਦੇਰਾਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਭਲਾਈ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਟਾਲੀਨਾ ਕਰੂਜ਼ ਮੈਂਬਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਟੇਟ ਐਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 400ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੰਧਤਾ ਦੇ ਦਿਨ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜੈਸਿਕਾ ਗੋਂ ਜਲੇਜ਼-ਰੋਜਸ, ਡੋਨੋਵਾਨ ਰਿਚਰਡਜ਼ ਕੁਈਨਜ਼ ਦੇ ਬੋਂਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਜੋਹਰਾਨ ਮਮਦਾਨੀ ਅਤੇ ਫੂਡ ਪੈਂਟਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਡੈਨੀਅਲ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਹਿੰਮਤ ਸਿੱਖ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਕੌਸਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰਨਾਵਾਇਰਸ ਮਹਾਮਾਨੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ। ਇਥੇ ਇਹ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮਾਨਤਾ ਦਿਵਾਉਣ 'ਚ ਹਿੰਮਤ ਸਿੱਖ ਦਾ ਖਾਸ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਮਤ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹਰ ਸੰਖੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹਰ ਸੰਖੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਯੂ ਐਸ ਏ 'ਚ ਰਹੀ ਰਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਸਫਲਤਾ ਸਹਿਤ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ।

ਮੈਸੇਚਿਉਸਟਸ ਸਟੇਟ ਮੈਂਬਲੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਹੋਈ 1984 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ 36ਵੇਂ ਸਾਲ ਕੀਤਾ ਯਾਦ

1984 ਵਿਚ ਇੱਲੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ 30,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਉਦੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਦੋ ਸਿੱਖ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਨੇ ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਵੈਲਵੇਅਰ ਕੌਸਲ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਦਨ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ 1984 ਸਿੱਖ ਸਨਸਾਫ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ 1984 ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁਲਣ।

ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਹਿੰਮਤ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਮੈਸੇਚਿਉਸਟਸ

ਦੀ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਦਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿਵਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਣਖੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਦਨ ਦੇ ਸੁਖੁਮੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਨਵੰਬਰ 1984 ਦਾ ਮਹੀਨੇ ਕਦੇ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਆਪੋ ਆਪਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ 1984 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਗਠਨ 10 ਨਵੰਬਰ, 2015 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ (ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਕੱਠਾ) ਦੇ ਮਤੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਦਸ ਕੌਸਲਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਕੌਸਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਵੈ ਨਿਰਣੇ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ 'ਚ ਟਰੰਪ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਸੈਕਰਮੈਂਟ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, (ਹੁਸਨ ਲੜੇਆ ਬੰਗਾ)-ਗੁਰਿੰਦਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਵਾਈਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਦੱਖਣ ਫੀਰੀਡਮ ਪਲਾਜਾ ਵਿਖੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਟਰੰਪ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ 'ਸਟਾਪ ਦੀ ਸਟੀਲ' ਤੋਂ 'ਮਾਰਚ ਫਾਰ ਟਰੰਪ' ਵਰਗ ਬੈਨਰ ਫੱਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਗੁਰਿੰਦਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ

ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੱਪ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ। ਫੀ ਸੀ ਮੇਅਰ ਮੂਰੀਲ ਬੋਅਸਰ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਲਾਟੋਇਆ ਫੈਸਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਘੱਟ 20 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਿੰਦਰਪਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੇ ਅੱਰਤਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰੂ ਸ਼ੁਧੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਤੁਹਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜੇਆ ਬੰਗਾ)-ਗੁਰਿੰਦਰਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੇ ਅੱਰਤਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰੂ ਸ਼ੁਧੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੇ ਅੱਰਤਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰੂ ਸ਼ੁਧੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੇ ਅੱਰਤਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰੂ ਸ਼ੁਧੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੇ ਅੱਰਤਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰੂ ਸ਼ੁਧੀ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇਕ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਦਾਲ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਵੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਮਰੀਕਾ (ਵੈਸਟ) ਵੱਲੋਂ 1984 ਦੇ ਸਮੂਹ ਸਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ 14 ਨਵੰਬਰ ਦਿਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੈਂਟਾਰੋਜਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀਫੌਜ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਦਿਨ ਤੇ ਜਪੁਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੱਲ, ਨੌਰਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਯੂਬਾਸਿਟੀ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਂਟਾਰੋਜਾ, ਅਜਾਦ ਸਿੰਘ, ਸਮਾਈਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੱਧੂ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਗਤਾਰ

ਸਿੰਘ, ਆਦਿ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਸੈਂਟਾਰੋਜਾ ਤੋਂ ਸਾਮਿਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਜੁਲਮ ਤੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਧੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੇ ਝੂੰਘਾ ਢੁੱਖ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਕੰਮ ਵੱਲੋਂ ਬਫਰ ਸਟੇਟ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਾਂਤਮਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਵੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਝੱਡੇ ਬੱਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਕੌਮੀ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਮੂਵ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ ?

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਮੂਵ ਹੋਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰੀਦਣਾ ਜਾਂ ਵੇਚਣਾ ਚਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਵੀ 2018 ਵਿੱਚ ਸੈਨੋਰੇਜ਼ ਤੋਂ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਮੂਵ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਖਰੀਦਣ-ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਇਥੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਝੁਹਾਡੇ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਤਸੱਲੀ ਬੱਖਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

Sandeep Singh

MBA, Realtor
CalDRE # 02077165

408-621-7329

SinghSandeep.Realtor@gmail.com
www.GreatSacramento.com

KW ELK GROVE
KELLER WILLIAM REALTY

9250 Laguna Springs Drive # 100
Elk Grove California 95758
Each Office Is Independently
Owned and Operated

ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ: ਓਬਾਮਾ

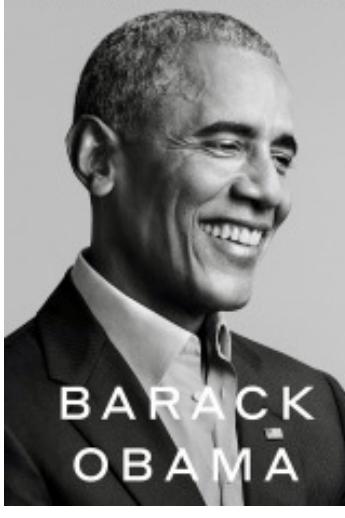
ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਕੀਤਾ ਸੁਲਾਇਆ; 'ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਗੰਦਗੀ 'ਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਸ਼ੂਰ ਪਰ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸੀਵਨ ਬਿੰਦੂ ਰੇ'

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ 'ਏ ਪ੍ਰੈਸਿਡੇਂਡ ਲੈਡ' ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੱਛਮ ਦੀ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਬਣੀ ਉਸ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਥੇ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ; ਧਰਮ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੁਆਲੇ ਘੰਢਮੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਗੰਦਗੀ ਅਤੇ ਝੂੰਗੀ-ਝੋੰਪੜੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਵਰਗਾ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਣ ਕੇ ਉਡਗੀ ਜਿਸ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪੁੰਚਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਪਣਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਬਹੁਤੇ ਭਾਰਤੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਪਰਮਾਣੂ ਰਹਿਅਾਰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਨਾਵਾਕਥ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਤੇ ਦਾ ਵਜੂਦ ਮਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬ ਅੰਦਰ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਫਲ ਕਹਾਣੀ, ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਬਦੀਲੀ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕੁੜੱਤਣ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵੱਖਵਾਦੀ ਮੁਹਿਮਾਂ ਅਤੇ ਝੁਟਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 1990ਵਿਆਂ 'ਚ ਮੰਡੀ ਆਧਾਰਿਤ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ

A PROMISED LAND

ਤੋਂ ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਦਿਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਲਮੰਦ, ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਮਾਨਦਾਰ ਗਰਦਾਨਿਆ। 'ਸਫੇਦ ਦਾਹੀ' ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੇਹਿਸਾਬ ਅਕਲਮੰਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਪੱਛਮ ਦੀ ਨਜ਼ਦ 'ਚ ਪਵਿੱਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ।' ਓਬਾਮਾ ਨੇ 2010 'ਚ ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਭੋਜਨ ਸਮੇਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਡਾਰ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਂਡ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਸਾਡੀ 'ਚ ਸੱਜੀ-ਫੱਬੀ ਉਹ ਰਾਜਸੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਿਨਨ ਦੌਰਾਨ ਸੋਨੀਆ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਗਹੁਲ ਬਾਰੇ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਗਾਂਹਵਧ ਸਿਆਸਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ 2008 ਦੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਬੇੜ੍ਹਾ ਘਬਾਇਆ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਜਿਸ 'ਚ ਜਨੂੰ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਾਲਜ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਲ ਅਤੇ ਕੀਮਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਬੌਲੀਵੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮਹਾਭਾਰਤ ਅਤੇ ਰਾਮਾਇਣ ਸੁਣਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹੱਖਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਮ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ

ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਆਪ ਜੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਮ (ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਬਿਜਨਸ, ਪਰਸਨਲ), ਗੀਅਲ ਅਸਟੇਟ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੇਂਸ, ਓਬਾਮਾ ਕੇਅਰ, ਮੈਡੀਕੇਅਰ, ਪਾਸਪੋਰਟ ਰਿਨਿਊ, ਵੀਜ਼ਾ, ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ, ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ, R-1 ਵੀਜ਼ਾ, ਫੈਮਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫਾਈਲਿੰਗਜ਼ ਜਾਂ ਫਿਰ IRS ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਮਸਲਾ।

**ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਥੇ MEDICARE BENEFITS
ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਅਤੇ ਮੈਡੀਕੇਅਰ ਸਹੂਲਤਾਂ
ਲਈ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ**

Get more BENEFITS
at No Cost \$0 Premium

Rakhra Tax & Immigration

3073 W Ashlan Ave <> Fresno, CA 93722

Ph. (559) 243-9200,
Fax (559) 549-6211

or visit
www.rakhrataxservice.com
or avtar06@gmail.com

4 ਸਾਲੇ ਲੋਕ 18-24 ਨੰਦੀ

ਪੁਲਾੜ ਗੱਡੀ ਨੇ 3 ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਸਮੇਤ 4 ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਉਡਾਨ ਭਰੀ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਹੁਸਨ ਲੜ੍ਹਾਂ ਬੰਗਾ) — ਟੀਟਾਨੀਅਮ, ਅਲਮੀਨੀਅਮ ਤੇ ਕਾਰਬਨ ਫਾਈਬਰ ਨਾਲ ਬਣੇ ਪੁਲਾੜ ਵਾਹਨ ਨੇ 3 ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਇਕ ਜਪਾਨੀ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਉਡਾਨ ਭਰੀ। ਇਹ ਪੁਲਾੜ ਵਾਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਪਸੂਲ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਹਿਜ਼ ਪੁਲਾੜ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਸਹਿਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ 2700 ਡਿਗਰੀ ਫਾਰਨੀਏਟ ਤੋਂ ਵਧ ਤਾਪਮਾਨ ਝਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਲਾੜ ਵਾਹਨ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਨ ਸਪੇਸ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਉਡਾਨ ਭਰੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਉਡਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਤਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਪੇਸ ਐਕਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਨਾਸਾ ਵਾਸਤੇ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਾੜ ਗੱਡੀ ਸੋਮਵਾਰ ਦੇਰ ਗਏ ਪੁਲਾੜ ਸੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਬੰਚਿ ਤੱਕ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਿਚ 3 ਮਰਦ ਤੇ ਇਕ ਔਰਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 4 ਮੈਂਬਰੀ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਮਾਂਡਰ ਮਾਈ ਹੋਪਕਿਨਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਇਡਨ-ਹੈਰਿਸ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੋ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਥਾਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਜਨ ਜਨਰਲ ਵਿਵੇਕ ਮੂਰਤੀ ਸਣੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਬਾਇਡਨ-ਹੈਰਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਇਡਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਸਲਾਹਕਾਰ

ਉਡਾਨ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਾੜ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਵਾਰ 4 ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ

ਹਨ। ਬਾਕੀ ਟੀਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਭੈਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸ਼ਾਨਨ ਵਾਲਕਰ, ਨੇਵੀ ਕਮਾਂਡਰ ਵਿਕਟਰ ਗਲੋਵਰ ਪਹਿਲਾ ਕਾਲਾ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਤੇ ਜਪਾਨ ਦੀ ਸੋਚੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਜੋਆ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਇਸ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹਾਂ।” ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਵੀ ਟਵਿਟਰ ਉਪਰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘ਗਰੇਟ ਲਾਂਚ’ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਟਵੀਟ

ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਮਦਾਰ ਨੂੰ ਉਰਜਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੂਰਤੀ (43) ਸੱਤਾ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਹਿ-ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਰ ਕਬੂਲ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ਓਬਾਮਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਹਰ ਕਬੂਲ ਲੈਣ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ‘ਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ‘ਚ 232 ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ ਵੱਟਾਂ ਮਿਲੇਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ, ਨੇਵਾਦਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਜੋਰਜੀਆ ਅਤੇ ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ‘ਚ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਨਿਸ਼ਨ ‘ਚ ਗਿਣਤੀ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੀਬੀਐਨਐਸ ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ‘ਚ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਮਹਰੋਂ ਜਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਮੰਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਲਈ ਅਹਦਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਿਛਾਂ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਨਾਲ ਚਮਕਾਏਗੀ

9 ਸਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹਰਬੀਨ ਕੌਰ

‘ਸਪੈਲਿੰਗ ਬੀ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ’ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ‘ਚ ਲਈ ਗੀ ਰਿੱਸਾ

ਨਿਊਯਾਰਕ/ਸਰੀ : ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਸਰੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹਰਬੀਨ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਨਾ ਮਹਾਨ ਕਾਰਨ ‘ਚ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਤੇ ਜਪਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹਾਂ।” ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਵੀ ਟਵਿਟਰ ਉਪਰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ‘ਗਰੇਟ ਲਾਂਚ’ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਟਵੀਟ

ਕੈਨੇਡਾ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਬੀਨ ਕੌਰ ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ‘ਚ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹੈ। ਸਪੈਲਿੰਗ ਬੀ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਚੈਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਹਰਬੀਨ ਕੌਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 23 ਹੋਰ ਗੀਜਨਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਬੀਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਤਰੰਜ, ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਪੈਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ 'ਚ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ।

American Freight Corp.

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਆਨਰ ਅਪ੍ਰੈਟਰਾਂ (Owner-Operator) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਕੈਲੀਫਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮਿਡਵੈਸਟ, ਕੈਲੀਫਰਨੀਆ ਤੋਂ ਈਸਟ ਕੋਸਟ, ਕੈਲੀਫਰਨੀਆ ਤੋਂ ਟੈਕਸਸ (Texas)

**ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਘੱਟੋਂਘੱਟ
ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ**

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ
Need Team & Solo Driver
With 2 Year Experience

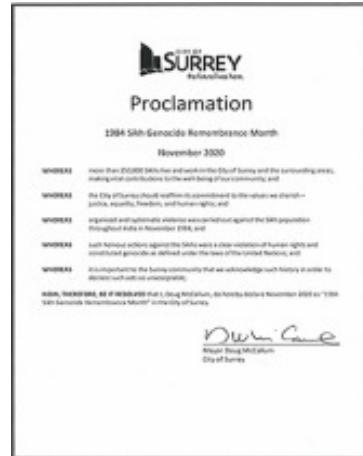
(209) 405-1544

127 Darcy Parkway, Lathrop, CA 95330

ਡੱਗ ਮੱਕਲਮ ਨੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ '1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਯਾਦਗਾਰ ਮਹੀਨਾ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਸਰੀ ਦੇ ਮੇਅਰ ਡੱਗ ਮੈਕਲਮ ਨੇ 1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਰੀ 'ਚ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ '1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਯਾਦਗਾਰ ਮਹੀਨਾ' ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਅਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਖੂਨਦਾਨ ਮੁਹਿਮ ਚਲਾਉਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰੀ 'ਚ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਅਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੀ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 250,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਖਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਡੱਗ ਮੱਕਲਮ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ '1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਮਹੀਨਾ' ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਤੇ ਲਈ ਸਰੀ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਮਨਦੀਪ ਨਾਗਰਾ ਨੇ ਅਹਿਮ ਤੁਸਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1984 'ਚ ਭਾਰਤ ਯੋਜਨਾਬਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਅਮ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੈ ਕਿ 1994 'ਚ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਅਮ ਦੌਰਾਨ 'ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰਤ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।' ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਨਦੀਪ ਨਾਗਰਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਮਨਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਤੁਸਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦ੍ਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬੰਡੀਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ 1984 ਦੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ 'ਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਮਰਥਕ ਭੀਜ਼ ਨੇ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਗੁਫ਼ਤਾਰ

ਭਲਵਿੰਦਰ ਮਾਨ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਅਸਕਰੀ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਕੰਮ ਬਦਲੇ ਤਨਖਾਹ ਨਾ ਦੇਣ ਸਮੇਤ 9 ਦੋਸ਼ ਲਾਈ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਪਰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਪਤਨੀ ਅਮਰਜੀਤ (66) ਵਿਖੁੱਧ ਮਨੁੱਖੀ

ਅਸਕਰੀ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਕੰਮ ਬਦਲੇ ਤਨਖਾਹ ਨਾ ਦੇਣ ਸਮੇਤ 9 ਦੋਸ਼ ਲਾਈ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਪਰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ

ਅਸਕਰੀ, ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਕੰਮ ਬਦਲੇ ਤਨਖਾਹ ਨਾ ਦੇਣ ਸਮੇਤ 9 ਦੋਸ਼ ਲਾਈ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉਪਰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ

ਗ਼ਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਰੰਪ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, 31 ਚੀਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਲਾਈ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕੀ ਗ਼ਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

31 ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ 31 ਚੀਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਟਰੰਪ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨੀ ਫੌਜ਼ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਕਾਬੂ ਹੋਣ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ।

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨੀ ਆਰਮੀ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦੀ ਖੰਨੀ ਦੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ

ਗਈ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਸੱਤੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੋਨ ਸੋਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ਼, ਖੁਫੀਆ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਪੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਟਾਕ ਐਕਸੋਨ ਵਿੱਚ ਸੁਚੀਬੱਧ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਵੇਚ ਕੇ ਪੂੰਜੀ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਪੁਨਿਕੀਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਣਾਈ Cow Cabinet

ਮੱਧ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਇਕ ਟਾਈਟ ਰਾਹਿਂ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਸੂਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ, ਜੰਗਲਾਤ, ਪੰਚਾਇਤ, ਪੈਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੇ ਇਕ ਟਾਈਟ ਰਾਹਿਂ ਦਿੱਤੀ।

ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗਊ ਕੈਬਿਨੀਟ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੋਣੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗਊ ਕੈਬਿਨੀਟ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭੋਪਾਲ : ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ 'ਗਊ ਕੈਬਿਨੀਟ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਗਊ ਧਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਭਲਵਿੰਦਰ ਮਾਨ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਦੀ ਤਸਵੀਰ

ਲੋਕ-ਤੰਤਰ ਦਾ ਮੋਢੀ ਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ
ਵੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ
ਕਾਪੀਆਂ ਆਪਣੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ
ਭਰ ਦੇ ਨੰਬਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੰਡਰਾਈਆ ਗਈਆਂ
ਇਹ ਤਾਗੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ
ਤਿੰਨ ਮੁੰਨੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਅੱਗੋਂ ਪੰਜ ਕਾਇਦੇ
ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ। ਮਹਾਰਾਜਾ
ਨੂੰ ਜਾਂ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਖਤ ਲਿਖ
ਕੇ ਇਤਲਾਹ ਕਰੇ ਕਿ ਕਿੰਨ੍ਹੇ ਕਾਇਦੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ
ਵੰਡੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ
ਮੁਦਲੇ ਕੇਂਦਰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ
ਮੱਦਰੱਸੇ ਸਨ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਲਈ
ਰਿਆਸਤ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀਆ ਜਗੀਰਾਂ ਅਲਾਟ
ਕੀਤੀਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਸਭ
ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੀ
ਵਾਰ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਤੇ
ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ ਵਿੱਚ ਤੁਰਜਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ
ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵਕਤੀ ਹਕਮਤਾ
ਦੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਖਾਲਸਾ ਸੈਨਾ ਨਾਲ
ਲੈਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਰਾਜ ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਲੁ
ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਗੇਰੇ ਵੀ ਮੁੱਨੱਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ
ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ
ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿੰਨਾਂ ਸੰਪਨ ਰਾਜ ਸੀ
ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੋਰੇਆ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ
ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰਨੀ
ਪਈ।

1899 ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ
ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਭਰਪੂਰ
ਇੱਛਾ ਜਾਰੀ। ਰਾਜੇ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਨਣਾ
ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰੇ ਮਿਸਲਾਂ, ਰਿਆਸਤਾਂ
ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾਂ ਸੰਪੀਅਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ
ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ
ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਮੁਹੱਸ਼ਤੀ

ਲੋਲ ਮਹਿਦਲ ਨਾਈਟ' 22 ਨਾ

A portrait painting of Guru Gobind Singh Ji, the tenth Sikh Guru. He is shown from the chest up, wearing a long white beard and a red turban with a gold emblem. He is dressed in a red robe with a gold border. The background is dark.

ਪਿਆਰ ਸਾ। ਸਥਾਨਕ ਦਾ ਚਰਨ ਛ
ਧਰਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਹੁ
ਨੇੜੇ ਸੀ। ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਜੋ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਕਾਬਿਜ਼

ਸ.ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਘੁੰਮਣ

ਸੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਟੈਕਸ ਲਾ ਰੈ
ਰਾਜਸੀ ਖਲਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ
ਦੇ ਅਹਿਮ ਮੁਖੀ ਮਸ਼ਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ੇਰੇ-ਪੰਜਾਬ
ਨੂੰ ਬਤ ਲਿਖ ਕੇ ਮਦੱਦ ਦੀ ਗੁਹਰ ਲਈ
ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਲਾਹੌਰ
ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਅੰਦਰ
ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਲਾਹੌਰ |

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਲਿਮ

ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਰਾਬਾਰਤਾ ਦੇ
ਨਿਆਈ ਹਰ ਵਰਗ , ਪਰਮ, ਕਬੀਲਿਆ ਨੂੰ
ਸਮੂਲੀਅਤ ਮਿਲੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਿੱਖ ਹੋ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ, ਮਸਲਮਾਨਾਂ
ਨੂੰ ਵਜੀਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ।
ਸੈਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਇਸਾਈ ਮਤ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਤੀ
ਕੀਤੇ। ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਾਇਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੀ
ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਉਜਾਗਰ
ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰੀ ਦੀਆਂ
ਝਲਕਾਂ ਪੈਂਦੀਆ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ
ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਪਲਾਨ ਹੋਇਆ। ਚੰਗੀਆਂ
ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸੀ। ਕੋਈ
ਭੁੱਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਂਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ
ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ
ਨਿਜ਼ਾਮ ਹੇਠ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਸਿਰਫ ਖਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ
ਹੁੰਦੀਆ।

ਅੰਗਰੇਜੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਜੂਲਮ ਹੀ ਰਾਜ
ਭਾਗ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ
ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੁਗਲਾਂ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ
ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ
ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਥਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਰਾਜ ਗੱਦੀਆ
ਤੇ ਬੈਠੇ। ਇਹੀ ਹੀ ਤਾਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ
ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ
ਮਿੱਤਰਤਾ ਸੰਪੀਅਂ ਨੂੰ ਦਰ ਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ
ਮੌਤ ਤੋਂ ਮਹਿਜ਼ ਅੱਗਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ
ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ
ਵਿੱਚ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਰਾਹੀਂ ਵਾਰੋ ਵਾਰੋ 1849
ਤੱਕ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਧੋਖੇ ਦੀ
ਵੱਡੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋ ਸਿੱਖ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਏ।
ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ
ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਜੂਲਮ ਸਿਤਮ ਦੀ ਹਵਾ ਨਹੀਂ
ਚੱਲੀ। ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੋਕ-
ਤੰਤਰ ਦੀ ਪਰੀਬਾਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੇਰੇ-
ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੀ
ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਦੀ 'ਵਰਚੂਅਲ ਮਹਿਨਲ ਨਾਈਟ' 22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫਰਜ਼ਨੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆਂ (ਕੁਲਵੰਡ ਧਾਲੀਆਂ / ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ): ਬੀਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਕ ਲੋੜਵੰਦ ਵਰਗ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ੍ਹਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਕਾਰਗਜ਼ਾਰੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਚਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਕੂਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਸਿਹਤ ਕੈਪਾਂ ਦੀ ਮੋਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਲਈ ਪੀ.ਪੀ.ਈ. ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸਰਪ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ 22 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ (8 ਸ਼ਾਮ ਈ.ਐਸ.ਟੀ. 6:30 ਸ਼ਾਮ ਆਈ.ਐਸ.ਟੀ.) ਵਜੇ ਇਕ 'ਵਰਚੁਅਲ ਮਹਿਫਲ ਨਾਈਟ' ਅਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿੱਧਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਈਟ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਤੇ ਯੂ-ਟਿਊਬ 'ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ info@sahaita.org 'ਤੇ ਈਮੇਲ ਕਰਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫੌਨ ਨੰਬਰ +1 (916) 246-6088 'ਤੇ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਭ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸੰਬਧਾਨ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਫ਼ਲਤਾ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜੰਗੀ
ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਆਸਮਾਨ 'ਚ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ ਮਿਜ਼ਾਇਲ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਚੀਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰੇ ਦਰਮਿਆਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਫਿਲੈਂਸ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਸਮਾਨ 'ਚ ਇਕ ਸੈਟਰ ਸੈਪਟਰ ਮਿਜ਼ਾਇਲ (ਆਈ. ਸੀ. ਬੀ. ਐਮ.) ਨੂੰ ਇਕ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਦਾਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰਸ਼ਨ ਆਈਲੈਂਡ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਇਕ ਟਾਰਗੇਟ ਆਈ. ਸੀ. ਬੀ. ਐਮ. ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦਾਗੀ ਗਈ ਸੈਟਰ ਸੈਪਟਰ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਨੇ ਆਸਮਾਨ 'ਚ ਹੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਣ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਵਾਈਸ ਐਡਮਿਰਲ ਜਾਨ ਹਿੱਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀ ਰੈਥਿਆਨ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਮਿਤਸੂਬਿਸ਼ੀ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਰੈਥਿਆਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੀ ਹਮਲਾਵਰ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਣ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਈ. ਸੀ. ਬੀ. ਐਮ. ਦੇ ਬਿਲਾਵ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਹਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਲਾਸਕਾ ਅਤੇ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨ ਆਧਾਰਿਤ ਲੰਚਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਮਲਾ-ਵਰ ਮਿਜ਼ਾਇਲਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਪ੍ਰੈਂਦਰੀ ਛੌਜ ਦੇ ਗਾਈਡਡ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਡੈਸਟ੍ਰਾਇਰ ਯੂ.ਐਸ. ਏ. ਜਾਨ ਫਿਲ ਨਾਲ ਦਾਗੀ ਗਈ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਐਸ.ਐਮ.-3 ਬਲਾਕ ਆਈ. ਆਈ. ਏ. (SM-3 Block IIA) ਨੇ ਆਈ. ਸੀ. ਬੀ. ਐਸ. ਨੂੰ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਣ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਦੇ ਤੱਤ 'ਤੇ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਦਮ

25 ਸਤੰਬਰ 2020 ਦਾ ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਧਰਨੇ ਮੁੜਾਹਿਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਵੋਂ ਇਹ ਇਕੱਠ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਸੁਨੋਹੇ ਤੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਪੁੰਦਲਾ ਵੇਖ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ, ਢੁਕਾਨਦਾਰ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਆਫ਼ਤੀਆ ਵਰਗ, ਅੰਤਰਾਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਗਰਾਂ ਨੇ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਬਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀਵਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਲੋਕ ਰੋਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਜਾਹਿਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੁਲਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਂ ਪ੍ਰਵਾਰ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਸੁਚੜੇ ਤੇ ਸਿਆਣੇ
ਬੁਲਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਕੰਮ
ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹੋ ਤਾਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜ ਕਾਲੇ
ਦੌਰ ਵਿਚ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸੁਨੋਂ ਨੂੰ
ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਥੋੜਾ ਰਹੇਗਾ।
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਇਹ ਇੱਕਠ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਕਿਵੇਂ
ਬਣੇ? ਇਹਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਬਹੁਤ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ: ਸਾਡੇ ਆਗੂ
ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ
ਦੀ ਆਰਥਕ ਤਾਰ੍ਹੀ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਦੇ ਚੱਲੇ
ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਤੇ ਖੇਤੀ ਡਾਵਾਂ-ਡੇਲ
ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ
ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ
ਇਕੱਠਾਂ ਦਾ ਲੋਕ ਰੋਹ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ
ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇਕੋ
ਕਿਰੀਆ ਹੈ।

ਵਿਚ ਪਾਉਂਦ ਸਿਰੂ ਨਾਲ ਅਸਾ ਸੱਤ੍ਰ ਦ
ਬਿੱਲ ਭਰ ਸਕਦੇ ਸਾਂ, ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਅਨਾਜ
ਖੁੰਜ ਸਕਦੇ ਸਾਂ ਬਿਪਾਤੀ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੌੜੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪਸਾਰਾ
ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ
ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਲੋਕ ਬੜੇ
ਪਿਆਰ, ਇਤਫਾਕ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ
ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੂੰਹ-
ਪੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਭਾਰ,
ਭਰਾ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ
ਬਹੁਤ ਅਪਣੇਤ ਵਾਲਾ ਮਾਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਮੁਹੱਈ ਸਕਦੇ, ਅਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਹੀ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਸ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਤਕ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਢੱਠੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਜਾਣ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਖੋਤਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਵਹਾ-ਵਹਾ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ। ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ।

ਇਸ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਕ ਦਿੱਖ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਸਮਝ ਕੇ ਆਗੂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਨਾ ਉਹ ਧਰਮੀ ਨਿਕਲਿਆ ਦੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਪੱਥੀ। ਬਰਗਾੜੀ ਕਾਂਡ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀਆਂ, ਸ੍ਰੂ ਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ, ਹੁਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ।

ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ

ਹਰਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ
ਦੇ ਮੁਹੀਂ ਨੂੰ ਬਿਨੋ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਿਆ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ
2017 ਦੀਆਂ ਵੇਟਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁਕਿਆ
ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨੌਜ਼ਾਨੀ ਵੀ
ਇਸ ਤੋਂ ਮੁੰਹ ਮੌੜ ਗਈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ
ਪਿਰ ਵਿਚ ਥੈਠਣ ਤੋਂ ਵੀ ਗਈ।
ਨਿਰਾਸ ਨੌਜ਼ਾਨ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਕੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚੋਂ
ਨਿਕਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਚਲੇ
ਗਏ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਗਏ
ਨੌਜ਼ਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕੰਮ ਤਾਂ
ਕੀਤਾ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਨਵੀਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਪਣਾ
ਆਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾ ਸਕੀ। ਹੁਣ
ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਜਿੰਨੇ ਕੱਦ ਵਾਲਾ ਵੱਡਾ ਆਗੂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ' ਹੀ
ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ

A wide-angle photograph capturing a massive gathering of farmers at a protest. The scene is filled with people, mostly men, sitting on the ground in a vast, open field. Many individuals are wearing traditional turbans in various colors like blue, pink, and white. A prominent feature is the numerous red flags held aloft by the protesters, creating a sea of red against the green grass and the clear sky. Some flags also have white symbols on them. The sheer number of people suggests a significant public demonstration or rally.

ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਗੁਰਕਾ ਸਾਹਬ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਬੰਦ, ਘਰ-ਘਰ ਨੌਕਰੀ, ਸਮੁੱਚਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮਾਫ਼, ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ, ਨੌਜ਼ਾਨਾਂ ਲਈ ਸਮਾਰਟ ਡੋਨ ਆਇ। ਭੋਲੇ ਵੈਂਟਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਠੱਗੇ ਗਏ, ਕੀ ਮਿਲਿਆ, ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ? ਨਹੀਂ, ਕੋਈ-ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਸਵਾਲੀ ਨਾਖਣ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਤੇ ਮਿਲਿਆ ? ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਰਗਾੜੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤ ਬੈਠੀ ਸੰਗਤ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ। ਜਿਹੜੀਆਂ

ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀ 2022 ਦੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਲੱਗੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਜੋ 2022 ਵਿਚ ਮਿਲਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਖੜੀਆਂ ਕਰੋਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਵੈਂਟਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਤਕ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਪਦੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗਏ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹਨ, ਸਾਇਦ ਕੁਰਸੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੋਈ ਜਿੰਨ ਭੁਤ ਹੋਣੈ। ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੌੜ ਦਿੰਦੇ।

ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕੜੀਆਂ ਵਰਗੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜ਼ਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਾਇਆ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਬ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨੌਜ਼ਾਨੀ ਠੱਗੀ ਗਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਆਸ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਹਿਦ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਚੰਗਾ ਸੋਚ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੁੱਝ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਚੇਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਵਾਜਿਕਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਚੰਗੇ ਬੁਲਾਰੇ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜ਼ਾਨ ਚਿਹਰੇ ਸਨ। ਵੋਟਰ ਨੌਜ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸਦਕਾ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕੀ, ਪਰ ਵਿਗੋਰੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਬੈਠ ਗਈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਅਰਦਿੰਦ ਕੇਜ਼ਗੀਵਾਲ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਵਾਂਗ ਚਲਾਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਛੱਡਰੀ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਿਆ। 2017 ਦੀਆਂ ਸੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਵਿਚੋਂ ਬਣੀ ਲਹਿਰ ਹੁਣ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਘੋਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਘੋਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਵੀ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਅਜਿਹੇ ਘੋਲ ਅਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਕੰਢੇ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੋਲਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਬੜੇ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸੋਂਦੇ ਤੇ ਬਣੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਜੋ ਹੁਣ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੋਸਲਾ ਤੇ ਬਲ ਮਿਲੇ ਤਾਕਿ ਇਹ ਲਹਿਰ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮੁਹਸ਼ਾਲ ਤੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਦਿਸਦਾ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਨਾਮ ਭਾਈਚਾਰਾ

ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਸਿਰ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਂਦੀ ਤਾਂ
ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਆ ਕੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ।
ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਰਨ-ਪਰਨੇ 'ਚ
ਪੂਰਾ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ
'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਸੀ । ਦੁੱਖ-
ਸੁੱਖ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਨ । ਉਦੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ
ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਸੀ
ਸਦਾਚਾਰਕ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਕਾਰਨ
ਇਕੱਲਤਾ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ
ਸੀ । ਬੱਚੇ ਵੀ ਬੇਫਿਕਰੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡਦੇ
ਸਨ । ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ
ਵਾਲਾ ਡੰਗ ਵੱਛਣ ਲੱਗਾ ।

ਸ਼੍ਰੁਤਾਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲ ਲਿਆ। ਰਿਸਤੇ ਤਿੜਕਣ ਲੱਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਗੱਲ ਪੁੱਜਾ ਗਈ ਕਿ ਆਪਸੀ ਰਿਸਤੇ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋ, ਇਹ

ਸਵਾਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਰਾ, ਭਰਾ
ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਕੇ ਬਤਿ
ਗਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਫਲਾਣ੍ਹ
ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਫਲਾਣ੍ਹ
ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੇਣ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਆਪਸ਼ੇ
ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਤੰਦਿਆਂ ਬੋਹੁੰਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਰਾਜਨਦੀਪ ਕੇਂਦਰ ਮਾਟ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ
 ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੀ-ਭੈਣ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਸਹੂਰੇ
 ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
 ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹਸਾਇਤ ਵਾਲੀ

ਪਾਰਟੀ ਦ ਲਕ ਹਾ ਨਾਲ ਤੁਰਦ ਹਨ। ਦੂਜਾ
ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਕੇ ਚਾਚੇ-ਤਾਏ ਹੀ
ਹੋਣ, ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ ਨਹੀਂ
ਸਮਝਦੇ। ਹੁਣ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ
ਕਿ ਕੀ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਸੌਚ ਸੁੰਗੜ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ
ਆਓ! ਅਸਾ ਸਾਰ ਆਪ-ਆਪਣੇ ਪਿੱਡਾ
ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਚਣ
ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ
ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੀਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੰਭਲੇ
ਮਾਰੀਏ।

ਲਿਵ ਛੜਕੀ ਲਗੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ

ਗੁਰੂ ਸਾਨੂੰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖਿਆ ਦੀ ਵੀ ਨਿਵਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਆਨੰਦ ਦੀ ਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਨੰਦ ਸਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜ਼ ਕਹਿ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਨੰਦ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਨੰਦ ਮਨ ਦੀ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮ ਸੁੱਖ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਰਤੇ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਸਤੇ ਉਪਰ ਚਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰੋਹੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਇਕ ਸਿਖ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਕਤੀ ਸੁੱਖ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਸੀਰੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਿਆਂ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਪੂਰਤੀ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਭ ਖਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਹੀ ਆਨੰਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੂਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਸੀ, ਗਮੀ, ਦੁੱਖ, ਇੱਛਾ, ਮਿਲਾਪ ਜਾਂ ਵਿਛੋੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜੀਵ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਵੁੱਖ ਜਾਂ ਸੁੱਖ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਾਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁਡਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਡੀਆਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਇੰਦਰਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਛਿੰਨ ਭੰਗਰ ਆਨੰਦ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਲਣ, ਸੁਣਨ, ਸਪਰਸ਼, ਰਗੜ ਅਤੇ ਮਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਮਨ ਦੁਨਿਆਵੀ ਖਾਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਮਨ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭੋਗੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੁੱਖ ਮਨ ਵਿਚ ਪਛਤਾਵਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਿਰ ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਲ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਮਨ ਦੇ ਹੱਠ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਸਾਧਣਾ ਪੈਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਸਲੀ ਆਨੰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਸਾਡੀਆਂ ਇੰਦਰਿਆਂ ਦੇ ਰਸ ਅਤੇ ਮਨ ਦਾ

ਹੰਕਾਰ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੰਦਰਿਆਂ ਦੀ ਗਤੀ ਜਾਂ ਉਤਸਾਹ ਨਾਲ ਉਤੇਜਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਤੇਜਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਸ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਤੋਂ ਭਟਕਣਾ ਅਤੇ ਭਟਕਣਾ ਜਾਂ ਪਛਤਾਵੇਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਨਮਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਨੰਦ ਸਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਤਮ ਅਨੰਦ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਨੰਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਹੈ ਪਰ ਬੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਲੇ ਹੀ ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨੰਦ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲੀ ਆਨੰਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਧਾਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵ ਦੇ ਪਾਪ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਤਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੂਝ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਅੰਧੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਾਇਆ ਨਾਲੋਂ ਸੋਹੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਕੜ ਨਹੀਂ ਗਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸੁਰੱਜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੋਝੀ ਬਧਸ਼ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜੇਹੀ ਅਵਸਥਾ ਹੀ ਆਨੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਕੌਲੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਜਾਂ ਨਦਰਿ ਹੋਣੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਆਨੰਦ ਆਨੰਦੁ ਸਭ ਕੋ ਕਰੇ ਆਨੰਦੁ ਗੁਰੂ ਤੇ ਜਾਣਿਆ। ਜਾਣਿਆ ਆਨੰਦੁ ਸਦਾ ਗੁਰ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਪਿਆਰਿਆ। ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਿਲਵਿਖ ਕਟੇ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਸਾਗਿਆ। ਅੰਦਰਹੁ ਜਿਨ ਕਾ ਮੌਹੁ ਤੁਟਾ ਤਿਨ ਕਾ ਸਬਦੁ ਸਚੈ ਸਵਾਰਿਆ। ਕਰੈ ਨਾਨਕੁ ਏਹੁ ਅਨੰਦੁ ਹੈ ਆਨੰਦੁ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣਿਆ। ਇਹ ਅਨੰਦੁ ਅਨੰਦੁ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਵਾਰ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀ ਮਿਲੇ। ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਿਆ ਕਰਮ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਸਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਆਦਿਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਬਣਾ ਸੰਜੋਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤ

ਸ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ
ਸਾਬਕਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰੋਮ
ਕੌਸਲ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸਹਿਬ ਫਰੀਸਟ

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਭਾਣਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ

ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਝੀ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਖ ਸੁੱਖ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹਨ ਭਉ ਵੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਭਲਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿੱਤ ਹੈ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਖਾਤਰ ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੁਸ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਨੇ ਅਸਿਹ ਅਤੇ ਅਕਿਹ ਕਸ਼ਟ ਅਤੇ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ। ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀਰੀਕ ਦੁੱਖ ਸਹਾਰੇ ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਬੇਅੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਜਾਹਰ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਜੇਹੇ

ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਅਮਰ ਹੋ ਗਏ।

ਅਸੀਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਫਿਕਰ

ਹੋ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿ ਜੀਵ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਨੂੰ ਰਿਜਕ

ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰ ਆਦਿ ਵਿਚ ਜੋ ਜੀਵ ਹਨ ਉਹ ਕੋਈ

ਹੱਟੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਹਾਰ ਹੈ ਉਥੇ ਜੀਵਾਂ

ਦਾ ਖਾਣਾ ਹੀ ਜੀਵ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹਰ ਜੀਵ ਦੀ ਸਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਾ ਮਤਿ ਕਰਹੁ ਚਿੰਤਾ ਤਿਸ ਹੀ ਹੋਇ ਜ਼ਲ ਮਹਿ

ਜੰਤ ਉਪਾਇਨੁ ਤਿਨਾ ਭਿ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਇ। ਉਥੇ ਹਟੁ ਨ ਚਲਈ

ਨਾ ਕੋ ਕਿਰਸ ਕਰੇਇ। ਸਉਦਾ ਮੂਲਿ ਨ ਹੋਰਵੀ ਨਾ ਕੋ ਲਏ

ਨ ਦੇਇ। ਜੀਆ ਕਾ ਆਹਾਰ ਜੀਅ ਖਾਣਾ ਏਹੁ ਕਰੇਇ।

ਵਿਚ ਉਪਾਇ ਸਾਇਰਾ ਤਿਨਾ ਭਿ ਸਾਰ ਕਰੇਇ।

ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਭਾਣਾ

ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਨੂੰ ਭਾਇਆ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਵਾਰ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ

ਸਾਕ ਸਬੰਧੀ ਮਿਲੇ। ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ

ਕਿਆ ਕਰਮ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਸਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ

ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਆਹ ਆਦਿਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ

ਬਣਾ ਸੰਜੋਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ

ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਖੰਨਿਂਦੇ ਤੱਖੀ

ਅਤੇ ਵਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਾਗੀਕ ਹੈ।

ਏ ਮਨ ਪਿਆਰਿਆ ਤੂ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਮਾਲੇ।

ਏ ਕੁਟੰਬ ਤੂ ਜਿ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਹੀਂ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ।

ਸਾਥੀ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ਨਾਹੀ ਤਿਸੁ ਨਾਲਿ

ਕਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਈਐ।

ਐਸਾ ਕੰਮੁ ਮੂਲੇ ਨ

ਕੀਚੈ ਜਿਤੁ ਅੰਤਿ ਪਛਤਾਈਐ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼

ਸੁਣਿ ਤੂ ਹੋਵੈ ਤੇਰੈ ਨਾਲੇ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਦੀ 'ਮੈਂ ਨਾ ਮਾਣੂ' ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਿਹਾਰ ਸੂਬੇ 'ਚ 'ਈ ਵੀ ਐਮ' ਰਾਹੀਂ ਚੌਣ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਚਰਚੇ !!

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸੱਤ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਜੋ ਬਾਇਡਨ' ਨੂੰ ਵੱਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ 'ਕਮਲਾ' ਹੈਰਿਸ' ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਚੁਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਿਸਟਰ ਟਰੰਪ ਜੋ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲ ਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲਣ ਉਪਰਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਇਤਨੇ ਵੱਡੇ ਫੱਡੇ ਵੀ ਵੀ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। "ਮੈਂ ਨਾ ਮਾਣੂ" ਵਾਲੀਆਂ ਝੱਲ ਗਲੱਲੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਹਾਸੇ, ਟਿੱਚਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਰ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਇਨਸਾਨ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਖਰਾਂ ਦੀ ਹੈਂਕੰਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਤੇ ਅੰਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਹੁਣ ਹੋ ਗਜ਼ਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਗੁਰੂੜੀ ਮਿਤਰਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਵੀ ਬੜੀ ਜੜ੍ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸਪਸ਼ਟ ਗੁਪਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਸਕਣ। ਮਿਸਟਰ ਟਰੰਪ ਜਿੰਦੀ ਤੇ ਸਿਖਰਾਂ ਦੇ ਝੂੰਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਸ਼ਕ ਸਨ ਤੇ ਮੌਦੀ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਜਿੰਦੀ ਤੇ ਝੂੰਠੇ ਹਨ ਇਹ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਮਹਾਨ ਝੂੰਠ ਤਕ ਬੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਤੱਥ ਜਾਣੇ ਬਣੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਖਰਾਂ ਦੀ ਹੈਂਕੰਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਤੇ ਅੰਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਹੁਣ ਹੋ ਗਜ਼ਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਗੁਰੂੜੀ ਮਿਤਰਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ "ਕਾਲਿਆਂ" ਨਾਲ ਰੱਜ ਕੇ ਵਿਡਕਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੱਤਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਵਿਹੁੱਧ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰੋਸ ਮੁਸਾਹਾਰੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਕੁਝ ਮੌਦੀ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮਾਨ, ਸਿੱਖ, ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦਿਲਤ ਆਦਿ ਸਭ ਰੜਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮਾਨ, ਸਿੱਖ, ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦਿਲਤ ਆਦਿ ਸਭ ਰੜਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਨਹੀਂ ਭੈਂਡੇ ਤੋਂ ਭੈਂਡਾ ਵਰਤਾਉ ਕੀਤਾ ? ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕੱਲ ਪਿਛਲੇ ਛੇਢ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੋ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਸਦੀ ਦੀ ਮਾਰ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਉਚ੍ਚ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਵਾਗਡੇਰ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਰ ਸ ਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਕ ਸਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਰਣ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਥਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੜਾ 'ਬੇਤੀ ਪ੍ਰਾਣ ਸੂਬਾ' ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਬੁਹੁ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮੌਨੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਰ ਸ ਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਕ ਸਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਰਣ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਥਕ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੜਾ 'ਬੇਤੀ ਪ੍ਰਾਣ ਸੂਬਾ' ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਬੁਹੁ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮੌਨੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਰ ਸ ਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੋ ਕੇ ਵੱਡੇ ਅਜਾਇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੋਲਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ 'ਜਿੰਦਿਆਂ', 'ਮੈਂਤ' ਦੀ ਆਰ ਪਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਾਣ ਕੇ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਣੇ ਮੁੰਨੇ ਬੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 90-92 ਸਾਲ ਤਕ ਦੇ ਬਜ਼ੁਗਰ ਅੰਦਰਾਂ ਤੇ ਮਰਦ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਸਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਵਰਗ ਡੱਟ ਕੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗੇ ਹੋਣ, ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ, ਬੇਇਨਾਹੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਫਿਰ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਿਹਨ ਵਿੱਚ ਸੁਆਲ ਉਠਣੇ ਕਦਰਤੀ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਲੋਂ ਚੌਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੀ ਵੀ ਐਮ ਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਚ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਹਦਾ ਫਰ ਸੀ ਕਿ ਵੱਟਾਂ ਚਾਹੇ 'ਈ ਵੀ ਐਮ' ਨਾਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਿਰ 'ਮੱਤਦਾਨ' ਰਾਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਖੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਰੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿੱਖੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਈ. ਵੀ. ਐਮ. ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਜਿੱਤਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇੀ ਵੀ ਐਮ. ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਜਿੱਤਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੀ ਵੀ ਐਮ. ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਜਿੱਤਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਵੱਟਾਂ ਮੱਤਦਾਨ ਪੇਂਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਚੌਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਾ ਸਰਬ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ

**ਸ: ਜੰਗ ਸਿੰਘ
ਵਾਂਸ ਅੱਪ ਨੰ
+1 628 400 2882**

1. ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲੀ ਸੁਪਨੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
2. ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਵੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਹੈ
3. ਅਕਸਰ ਜਿਹਨਾਂ ਵੀ ਲਿਖਾਰੀਆ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਮੁਸ਼ਗਵਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ
4. ਹੁੰਡੇ ਆਣ ਤੇ ਮਹਾਰੇ ਫਿਗਰੇ ਹਨ ਗੁਸਾ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
5. ਨਾਕਾਮ ਆਸ਼ਿਕ ਤਾਰੇ ਗਿਣਦਾ ਤੇ ਅਸਫਲ ਆਸ਼ਿਕ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਿਨ।
6. ਪਤਨੀ ਤਕਤੀ ਹੋਵੇ ਪਤਨੀ ਨੀਂ ਬੋਲਦਾ ਪਤਨੀ ਤਕਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਨੀਂ ਬੋਲਦਾ ਪਤਨੀ ਨੀਂ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।
7. ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਾ ਜਿਨਾ ਨੂੰ ਕਰਪਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਾ ਜਿਨਾ ਨੂੰ ਕਰਪਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।
8. ਜਦੋਂ ਬੁਰਾ ਵਕਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਟ ਤੇ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਤਾ ਕੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
9. ਸਾਈਂਸ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਟਦੀ

ਮਿੱਠੇ ਕੜਵੇ ਤੇ ਤੋਲਵੇ ਬੋਲ

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮਹੇਂਦੂ

10. ਦੋ ਰਿਸਤਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਗੰਢ ਦੀ ਜੜ੍ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
11. ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰਾ ਦੇ ਵੀ ਪੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਗਲ ਵੱਕੜੀ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।
12. ਇੰਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜੀਣ ਲਈ ਜਿੰਦਗੀ ਇਕ ਹੀ ਮਲੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਬੁਆਬ ਦੇਖਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ।
13. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਜੁਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਵਿਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੌਣਾਂ ਜਿਤਾਉਣ ਵਿੱਚ ਈ ਵੀ ਐਮ ਹੀ ਸਹਾਈ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਹੀ ਰ ਸ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਮੋਹਰ ਭਾਗਵਤ ਦਾ ਬਿਅਨ ਜੋ ਦੁਸਹਿਰੇ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ 135 ਕੋਡ ਵਾਸੀ ਸਾਰੀਆਂ

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅਰਜੋਈ

ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਸ਼ਾਮਿਆਨਾ। ਹਵਾ 'ਚ ਲਹਿਰਾਊਂਦੀਆਂ ਇੰਡੀਆਂ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ। ਬੁਸੀ 'ਚ ਖੀਵਾ ਹੋਇਆ ਵਿਹੜਾ, ਛੁੱਲਿਆ ਨਾ ਸਮਾਵੇ। ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਚਿਰੋਕਣੀ ਗੇ। ਉਸਦੇ ਚਾਵਾਂ ਦੇ ਬਗੀਚੇ 'ਚ ਸੰਦਲੀ ਤੁੱਤ ਦਾ ਸ਼ੁਭ-ਆਗਮਨ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ, ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਰਹਿਤਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ। ਉਸਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ 'ਚ ਮਹਿਕਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਸੰਭੀਤ। ਉਸਦੀ ਰਗ ਰਗ 'ਚ ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਵਰਗਾ ਗੀਤ ਅਤੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਫੈਲਿਆ ਅਸਗਾਹ ਸਾਗਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਮੀਤ। ਉਸਦੀ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਛਣਕਦੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਦੇ ਬੋਂਧ। ਮੂੰਹ ਜ਼ੋਰ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਨੱਚਿਆਂ ਨੱਚਿਆਂ ਪੁੱਟਿਆ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਉਡਦੀ ਪੂੜ ਦਾ ਮਟਕਾਇਆ ਸੁਰਮਾ। ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਚੜੀਆ ਚਾਅ, ਪੜਕਦੇ ਸਾਹ ਅਤੇ ਪੈੜਾਂ ਦੀ ਗੁਮਕਣੀ ਹੰਦਾਉਂਦੇ, ਉਸ 'ਚ ਆ ਕੇ ਸਿਮਟਦੇ ਰਾਹ।

ਵਿਹੜਾ, ਘਰ ਦਾ ਭਾਗ ਹੁੰਦਾ ਏ ਤਾਹੇਉਂ ਤਾਂ ਵਸਦੇ ਵਿਹੜੇ, ਵਸਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦੇ ਨੇ।

ਵਿਹੜਾ ਆਸ ਏ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਏ, ਧਰਵਾਸ ਏ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਏ, ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਗਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਲਈ।

ਵਿਹੜਾ ਵਕਤ ਦੀ ਉਹ ਨਜ਼ਾਕਤ ਦੇ ਜਿਸਨੇ ਵਕਤ ਦਾ ਹਾਣੀ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਵਕਤ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਵਕਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਵਕਤ ਦੇ ਨੈਣਾਂ 'ਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਤਲਾਸ਼ਣੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਗਸ਼ਣਾ ਤੇ ਤਲਾਸ਼ਣਾ ਹੁੰਦਾ ਏ।

ਵਿਹੜਾ, ਘਰ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਜਿਸਨੇ ਘਰ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਘਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾਵਿਦਿਆਂ ਵੰਨੀਂ ਝਾਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਖਸ਼ਣੀ ਹੁੰਦੀ ਏ।

ਵਿਹੜਾ, ਵਰਦਾਨ ਏ ਘਰ ਲਈ, ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਵਿਛਦਾ, ਪੂਰਨ ਸਮਰੱਪਤਾ ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਬਣ ਬਹਿੰਦਾ ਏ।

ਵਿਹੜਾ ਠਾਹਰ ਏ, ਸਾਡੀ ਭਕਣਾ ਦੀ। ਕੋਸੀ ਕੋਸੀ ਟਕੋਰ ਏ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਰੱਟਣਾਂ ਦੀ। ਇਕ ਸਹਿਜ ਏ ਸਾਡੀ ਤੜਪਣਾ ਲਈ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਏ, ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਚਨਾ ਲਈ।

ਵਿਹੜਾ ਉਦੋਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ ਜਦੋਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਹਾਰ, ਉਹਦੇ ਨਸੀਬਾਂ 'ਚੋਂ ਖੁਰ ਜਾਵੇ, ਸੋਨੇ ਦੀ ਡਲੀ ਵਰਗੀ ਹੋਂਦ, ਸਿੱਟੀ ਦੀ ਡਲੀ ਵਾਂਗ ਭੁਰ ਜਾਵੇ, ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਆਇਆ ਸਮਾਂ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿਹੜਿਆਂ ਭੁਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਹਾਂ 'ਚ ਪਸ਼ੀ ਮਹਿਕ, ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ 'ਤੇ ਝੁਕਦੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ ਭੌਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰੇਗ ਮੌਜੂਦਾ ਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਏ।

ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਅੱਖਰੂ, ਚਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖੋਰਦਾ ਏ, ਖਿੜੇ ਛੁੱਲਾਂ ਤੇ ਮਸੂਮ ਕਲੀਆਂ ਦੇ ਨਸੀਬੀ ਭੋਰਦਾ ਏ, ਤਿੱਤਲੀਆਂ ਦੇ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ
ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਂਦ
ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਇਕ ਸਦੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ
ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 15 ਨਵੰਬਰ
1920 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ
ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸੀ।
ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ
ਪਿੱਛੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਮਾ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਜੋਤਿ ਅਤੇ ਜੁਗਤਿ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ
ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮਾਣ-
ਮਰਯਾਦਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਖਾਲਸਾ
ਪੰਥ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਨਿਰਾਲੀ ਪੰਥਕ
ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੋਮਣੀ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੌਂ
ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਕਈ
ਉਤਰਾਂ-ਚੜ੍ਹਾਂ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ
ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ
ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ
ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦਾ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਪੰਥਕ
ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ
ਨਾਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ
ਸੇਵਾਵਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ
ਕਾਰਜ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਏ ਹਨ ਅਤੇ
ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਭਾਓਂ ਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ
ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ
ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਅਸਲੋਂ ਨਿਵੇਦਕਲਾ
ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ
ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼
ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਤੇ ਜਦੋਂ
ਮੰਹੱਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚੁੱਧ
ਮਨਮਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ
ਤਾਂ ਮਰਜ਼ੀਵੜੇ ਅਕਾਲੀ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ
ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲਹਿਰ ਸਿਰਜੀ। ਇਸ
ਲਹਿਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਲਈ
ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਗਹਿਰੇ
ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਣ ਗਏ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ
ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਮੰਹੱਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ
ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ
ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਚਾਰੀ ਮੰਹੱਤਾਂ
ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦੀ
ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਸੇ-ਅਰਾਮ ਲਈ
ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ
ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ
ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵਿਚੁੱਧ ਮਨਮਤੀ ਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡੀ
ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੰਹੱਤਾਂ ਦੇ
ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਦੇ

ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਣ
ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ
ਵੀ ਬਰਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ । ਇਸ
ਦੌਰਾਨ ਮਹੰਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਜਦੋਂ
ਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
ਬਾਪੜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ।
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ
ਹੇਠ ਲੈਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ
ਨੇ ਸਰਗਰਮ ਅਲੋਚਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ । ਸਿੱਖ
ਪੰਥ ਨੇ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ
ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ
ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਹੰਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਛੁਡਵਾ
ਲਿਆ, ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਛੁੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣ
ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ ਪਰ
ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ
ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹੀਂ
ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ । ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੇ ਆਪਣੀ
ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ
15 ਨਵੰਬਰ 1920 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ
ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਮਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਾਰ
ਛੁੱਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ
ਮੰਤਵ ਨਾਲ 36 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ

ਸਰੋਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕ
ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆ
ਅਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਸ਼
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ 15 ਨਵੰਬਰ 1920 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ
ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ
ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨੇ 175 ਮੈਂਬਰੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿ
ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਪੰਥਕ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੇਵ

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ

ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਗਠਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਕਮੇਟੀ
ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।
ਇਸ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ
ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਗਠਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ
ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਣਾ। ਇਸ ਮਹਾਂ
ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੰਥਕ
ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਗਾਏ
ਮੇਰਚੇ ਲਾਸਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰੂ
ਘਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿੱਖ ਕੈਮ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿ
ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਪਾਸ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ
ਕੁਰਚਾਨੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।
ਸੰਨ 1925 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ: ਇਕ ਸਦੀ ਦਾ ਸਫਰ

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਗਹਿਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਮਰਤ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਮਿੱਖੇ ਛੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ।

ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ

ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ
ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਥਕ
ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਬਲ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਇਹ
ਊੰਚ ਦੁਮਾਲੜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਥਕ
ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪੰਥਕ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ
ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮੋਹਰੀ ਰਹੀ ਹੈ।
ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ
ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ 111
ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। 2
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ
ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵੀ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ
ਰਹੇ ਹਨ। 12 ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ, 14 ਸਿੱਖ
ਮਿਸ਼ਨਗੀ ਕਾਲਜ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲੇ
ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਤੀ ਰੌਸ਼ਨੀ
ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ
ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਰਬੱਤ
ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਪਹਿਗਾ ਦਿੰਦਿਆਂ
ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਮਾਨਵ ਭਲਾਈ
ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ
ਤਹਿਤ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਨਿਭਾਈਆਂ
ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ
ਲੇਵਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ
ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ
ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਲੰਮੀ
ਹੈ ਪਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ
ਇਸ ਮਾਣਮੱਤੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ
ਹਰ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਹੋਂਦ
ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ਕ ਕਈ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ
ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ
ਰਿਹਾ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ
ਮੰਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਚੁੰਨ੍ਹੀ ਤੀ ਤੋਂ ਪਾਰ
ਹੁੰਦਿਆਂ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਸੇਧ ਵਿਚ ਸਫਰ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਾਰੀ ਰਿਹਾਂਗਾ।
 ਇਸ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲਾ ਸਬਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ
 ਹਰ ਗੁਰਿਸਥ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ
 ਇਸ ਮਾਣਮੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ
 ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਆਪ ਸਮਝੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਹੋਰਨਾਂ ਤੱਕ
 ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਵੇ। ਅਸੀਂ
 ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ
 ਪਾਸ ਅਜਿਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ
 ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਹੋਰ
 ਕਿਧਰੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ
 ਭਲੇ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਸੱਕਾਰਾਂ
 ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
 ਦਾ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਸਫਰ
 ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ।

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਘਟਾਲਾ ਕੇਸ 'ਚ ਕਮਲਨਾਥ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਰਸ਼ੀਦ ਦੇ ਨਾਂ ਅਵੀ ਆਏ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ
ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਦ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ
ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਹੁ ਅਤੇ ਮੱਖ ਪ੍ਰੇਸ਼ ਦੇ
ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਮਲਨਾਥ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ
ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਲਮਾਨ ਭੁਜੀਦ ਦੇ ਨਾਂ
ਵੀ ਆਏ ਹਨ। ਕਮਲਨਾਥ ਦਾ ਭਾਣਜਾ
ਰਤੁਲ ਪੁਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗ੍ਰਾਫਤਾਰੀ ਪਿੱਛੋਂ
ਜਾਪਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗੇ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਕੇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਇਨਫੋਰਮੇਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਬੀ ਡੀ) ਕੋਲ ਇੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਮਲਨਾਥ ਦੇ ਬੇਟੇ ਬਕੁਲ ਨਾਥ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਾਡ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ

ਕਾਨੂੰਨ ਮਤਗ ਰਵਾਸ਼ਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨ ਫਜ਼ਾ
ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਕੈਂਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ
ਪੁਰਾਣੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਰਨਣੀਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੱਸੀ ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਈ ਡੀ ਕੋਲ ਦਿੱਤੇ ਲਗਪਗ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਫੇਦੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਹੋਈ ਦਲਾਲੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੁਲਿਕਾ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 2019 ਵਿੱਚ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਹਵਾਲਗੀ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਈ ਡੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਘੁਟਾਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਹਿਮ ਤੱਤ ਲੁਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਈ ਡੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਈ ਡੀ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਗ੍ਰਿਸਟੇਲਰ

ਟੈਕਨਾਲੋਜੀਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ ਤਕ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਇਹ
ਰਕਮ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਸੁਸ਼ੋਨ ਮੋਹਨ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਇਸ
ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਗੌਤਮ ਖੇਤਾਨ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਈ
ਡੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ੋਨ ਮੋਹਨ ਗੁਪਤਾ ਦੇ
ਗੌਤਮ ਖੇਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਹਡਤਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ
ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਸਕਸੈਨਾ ਦੇ
ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਸ਼ੋਨ ਮੋਹਨ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਗੌਤਮ
ਖੇਤਾਨ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ
ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਏ
ਪੀ' ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਸਕਸੈਨਾ ਦੇ ਦੱਸਰਾ
ਮੁਤਾਬਕ ਏ ਪੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਹਿਮਤ
ਪਟੇਲ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਸਟੇਲ
ਟੈਕਨਾਲੋਜੀਜ਼ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ
ਗਾਹੀਂ ਦਲਾਲੀ ਦੀ ਰਕਮ ਮੋਜਰ ਬੀਅਰ ਦੇ
ਆਪਟਿਮਾ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਸੀ
ਜਿਹੜੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਤੁਲ ਪੁਰੀ ਤੇ ਉਸਦੇ
ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਇਹ
ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਪਿਸਟਾਈਨ ਰਿਵਰ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ

ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਸਟਾਈਨ ਰਿਵਰ
ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਅਤੇ ਸੁਖੇ
ਮੇਹਨ ਗੁਪਤਾ ਕੌਲ ਬਿਜ਼ ਫੰਡਿੰਗ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸਾ
ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ। ਸਕਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ
ਪ੍ਰਿਸਟਾਈਨ ਰਿਵਰ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ
ਕਮਲਨਾਥ ਦੇ ਬੇਟੇ ਬਕਲ ਨਾਥ ਵੱਲੋਂ ਜੰਹਰਾ
ਡਾਕਟਰੀ ਮੰਭਾਲਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇੰਟਰਸਟੋਲ
ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ
ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਿਸਟਾਈਨ ਰਿਵਰ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦੇ
ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੜ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ
ਸੀ।

ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਕੁਲ
3600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ
ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ
ਤਾਜ਼ਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਲਾਲੀ ਦੀ ਰਕਮ
ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਾਤਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਵਿੱਚ
ਸਕਸ਼ਨਾ ਦੀ ਭੁਕਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਬੀਤੀ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਸਪਲੈਸਟੋਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ

ਮੁਤਾਬਕ ਇੰਟਰਸਟੇਲਰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀਜ਼ ਦਾ 99.9 ਫੀਸਦੀ ਸ਼੍ਰੇਅਰ ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ 2000 ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਟਲੀ ਤੇ ਮਾਰੀਸ਼ਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ ਤੋਂ ਇੰਟਰਸਟੇਲਰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀਜ਼ ਦੇ ਖਤੇ ਵਿੱਚ 1.24 ਕਰੋੜ ਯੂਰੋ ਦੀ ਰਕਮ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਚਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਤੋਂ ਨੌ ਲੱਖ 48 ਹਜ਼ਾਰ ਯੂਰੋ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਰਾਜੀਵ ਸਕਸੈਨਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਾਹਰ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਰਵੀਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀਪ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬੋਡਰਸ ਘੁਟਾਲਾ, ਸਬਮੈਰੀਨ ਘੁਟਾਲਾ ਤੇ ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ ਘੁਟਾਲੇ ਤਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ।

ਅਕਾਲ ਤਥਭਤ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੇ ਤੇ ਅਕਾਲੀ
ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ
ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ
ਕਰ ਦਿੱਤੇ । ਅਨਾਰਕੀ ਬੁਰਛਾਗਰਾਈ ਤੇ ਬੇ-
ਮੁਹਾਰਪੁਣੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ
ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਜਥਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਧੇਜ਼ ਵਿਚ
ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਇਟਪਟ
ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਵਕਤ ਦੀ ਪੁਕਾਰਵੀਂ ਮੰਗਾ
ਸੀ । ਇਸ ਜੁਰੂਰੀ ਕੰਮ ਵੱਲ ਅਣਗਹਿਲੀ ਪੰਥ
ਲਈ ਬੜੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ
ਸੀ । ‘ਹੰਨੇ ਬੰਨੇ ਦੀ ਮੀਰੀ’ ਵਿਹੈਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ
ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ
ਖੇਡਣ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਦੀ ਸੀ । ਰੋਜ਼ਾਨਾ
ਅਕਾਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜਬੇਬਦੀਆਂ ਸਿਰਜਨ ਤੇ
ਬੜਾ ਜ਼ੌਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ।

ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ 15
ਨਵੰਬਰ 1920 ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ
ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦਾ ਇਕ ਇਕੱਠ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ
ਤਥਾਤ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੌਦਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ
ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਣ ਦੇ ਸੱਦਾ-ਪੱਤਰ ਤਥਾਤਾਂ,
ਸੰਘ ਸਭਾਵਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਫੌਜਾਂ,
ਕਾਲਜਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਅਤੇ
ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਹਰ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾਇ ਨੂੰ
ਘੱਲੋਂ ਗਏ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਦਾ ਸੱਦਾ ਸਭ
ਪਹਿਲੂ ਸੋਚ ਕੇ, ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਜਾਂ
ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ
ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਨਾ
ਰਹੇ। ਅਕਾਲ ਤਥਾਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦਾ
ਦੱਸਾ ਵੰਡਾ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਅਮਭਾਗਾਂ ਨੇ 15
ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਹੁਣ ਤੱਕ
ਅਵਸਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬੈਠੇ ਹੋਏ। ਉਹ ਨਵੇਂ ਪੈਦਾ
ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਿਠਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਮਿਲ
ਕੇ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ
ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਗਵਰਨਰ
ਜਨਰਲ (ਵਾਇਸਰਾਈ) ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਲਿਸੀ
ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਕੋਈ
ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਕੱਲਾ
ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਏਹੋ ਜ਼ੇਹੇ
ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ 'ਮੁਕਾਬੀ' (ਸੂਬਾਈ) ਸਰਕਾਰ
ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ
ਕਰਕੇ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਲੰਡਨ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਕਰਮ ਤੋਂ ਨਾ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਕੁ ਅਫਸਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਮੁੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਬੇਸਮਝੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਤੇ ਵਾਇਸਰਾਇ ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਰੱਬ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਪਾਲਿਸੀ ਤੈਆ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਅਖਬਾਰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਲਮ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਫੈਸਲਾ ਆਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਰਾਜਸੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤਹਿਰੀਕ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਜਿਠਿਆ ਜਾਵੇ, ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਖੀਰੀ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਹੈਂਦੀ ਸੀ।

ਮੰਨਣਾ ਪੇਂਦਾ ਸੀ।
 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਾਲਿਸੀ ਹੁਣ ਇਹ
 ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮੌਹਰੇ ਕੁਝ ਪਿਟ ਰਹੇ ਤੇ ਕੁਝ
 ਪਿਟ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ,
 ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੱਥ
 ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾ ਆ ਮਾਰੇ। ਇਸ
 ਦਾ ਆ-ਮਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ 15
 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਦੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ
 ਹੋਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ
 ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ 36
 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ
 ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ
 'ਵਰਤੰਤੀ ਅਤਕਰਮੰਤੀ' ਦੇ 'ਹੇਠਾਂ ਐਸ ਸੱਭਿਆਤੀ'

ਸਤਾਬਦੀ ਵਕਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਾਅਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਬ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਪੂੰਜਣ
ਲਈ ਕੁਝ ਇਕ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ
ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਬਾਹਲੀ ਗਿਣਤੀ
ਵਡਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੀ।

36 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋ
ਮਕਸਦ ਸਨ। ਇਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣੇ
ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਛੁੱਟ ਪਾ ਕੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜੀ-
ਹਜ਼ੂਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਖਣਾ। ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਚਲਾਕੀ
ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੈਲੰਜ ਸਮਝਿਆ
ਅਤੇ ਏਹੋ ਚੈਲੰਜ ਅਗਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ
ਕਰਨ ਦਾ ਸੌਮਾ ਬਣ ਗਿਆ।

15-16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ
ਉੱਤੇ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਨਮਾਇੰਦਾ ਹੋਣ
ਦੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ
ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਪਹਿਲੋਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਖ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਇਕੱਠ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ
ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਪਿੱਛੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਮਾਇੰਦਾ ਤੇ
ਭਰਵਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰਾਜਸੀ
ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬਿਆਲਾਂ ਦੇ
ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ
ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼-ਪੱਖੀ ਪਾਲਿਸ਼ੀ ਦੇ
ਕਾਰਨ ਚੀਡ ਪ੍ਰਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਢੇਰ
ਸਾਰਾ ਭੰਡਿਆ ਰਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ
ਅਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ
ਦਾਅ-ਪੇਚਾਂ ਤੇ ਤੁਰੀਕਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਚੇਤਨਤ
ਤੇ ਕਾਰਾਬਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ।

ਵੱਡੀ, ਆਮ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ। 175 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ 36 ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਏ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਆਣਪ ਭਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੁਟਿਲ-ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮਾਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਬਹਿਸਤ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉੱਠੇ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਨਹੀਂ ਉਠੀਆਂ। ਇਕੱਠ ਬੜੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਤੇ ਸੌਨਟੇ ਵਾਅ-ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ।

ਚੋਣ ਉੱਤੇ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਥੱਲੇ ਦੀਵਾਨਾ
ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉੱਤੇ ਹੋਇ
ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਣਨ ਲਈ ਬੜੇ ਉਤਾਰਲੇ ਥੈਂਡੇ
ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਵਾ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਨੇ ਪਹਿਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਬਖਸ਼ਾਉਣ
ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਨਾਮ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਈ ਕੇ ਲੈ
'ਤਨਬਾਹ' ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਜ਼ਾਵ
ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ
ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਸ। ਸੰਦਰਭ
ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਏ ਵੱਲ ਉੱਠਦੀਆਂ ਸਨ। ਲੋਕ
ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਜ਼ੀਠੀਏ ਨੂੰ
ਪਿਛੇ ਗਈਆਂ ਕੀ ਕੀ ਸੁਣਾ ਚਿੱਠੀ ਜਾਪੀ

ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ
ਪੁੱਜ ਕੇ ਜੀ-ਹਜ਼ੂਰੀਆ, ਢਿੱਲੜ ਅਤੇ ਸੁਆਰਬੀ
ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ
ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਫ਼ਤਵੇਂ ਦੇਣ ਕਰਕੇ
ਬੜਾ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਬਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਜ਼ੀਸ਼ਨ
ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ, ਫੇਰ
ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੁਦ਼ ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਖਲੋ
ਕੇ ਕਿਹਾ: ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਣ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ—
ਪੰਥ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ
ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਿਜ ਦੇ ਸੁਆਰਬੀ

ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼

ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਥ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਰਿਆਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਗੋਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਘੱਟਾ ਪਾਂਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਾਅਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਚੀਰੀ ਪ੍ਰਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਗੂ ਮੁੜ ਫੇਰ ਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰਲਈ ਹੀ। ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਟੱਕਰ ਆਉਣ ਤੇ ਸਿਰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਬਹਿਗੇ ਗਏ ਜਾਂ ਢੀਠਾਂ ਵਾਂਗ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੰਗੇ-ਸਿੱਧੀ

ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।
 ਪਿੱਛੋਂ ਚੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ
 ਚੋਣ ਵਿਚ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ
 'ਕੁਦਰਤੀ' ਤੇ 'ਖਾਨਦਾਨੀ' ਲੀਡਰ ਫਿਰ ਉਤੇ
 ਆ ਗਏ। ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਕਮੇਟੀ
 ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਮੀਤ
 ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਗੜ੍ਹੀਆ
 ਸਕੱਤਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਹ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦੀ ਕੱਚੀ
 ਤੇ ਪੁੰਅਂਖੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਸੀ।
 ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹ ਵਿਚ ਘਿੰਘਿ ਦੇ
 ਦੀਵੇ ਬਾਲੇ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਹਿਰ
 ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ
 ਬੰਦੇ ਹੀ ਫੇਰ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਕੱਤਰ
 ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਮਿਲ
 ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਏਹੋ
 'ਕੁਦਰਤੀ' ਆਗੂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਬੜ-ਤੇਵੇਂ

ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਹਿਠੇ ਤੂੰ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ
 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਦਾ
 ਮੈਂਬਰ ਲੈ ਲਿਆ। ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਭਾਰੀਂ ਛਿੱਕਾ ਟ੍ਰੈਟਾ
 ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੀ ਉਸੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਆਅ ਵੇਖਿਆ ਨਾ ਤਾਂਅ, ਝੱਟ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ
 ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ
 ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ
 ਛੰਨ੍ਹੇ ਨਾ ਬੈਣੇ ਅਤੇ ਸਿੰਮਾਂ ਜੀ ਪੱਤ ਕਾਨੂੰਹੀ

ਜੇ ਲੁਭਿਜਵਾਈ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ
ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ
ਜਾਣ ਕੇ' ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।
ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਲੀਹਾਂ ਤੋਂ
ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਰਮ-ਬਿਖਾਲ ਪੜਾ ਕਿਸੇ
ਤਾਬੜ-ਤੋਡਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਉੱਤੇ ਠੰਢਾ ਪਾਣੇ
ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਸਾਲ
ਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਧੋਸ਼ਮਾਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ 'ਕੁਨਾਮ' ਤੇਜਾ ਸਿੱਖ
ਚੂਹੜਕਾਣਾ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਇੱਥਰ ਸਨ-
ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ
ਫੇਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਏਸੇ ਵੇਲੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਰਾਕਾਰ
ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪੈਪੇਰਾਂਡਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੋਸ਼
ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਮਿਹਨਤ ਨਾ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਸਵਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਮਟੀ
ਜਿਹੜੀ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ
ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਸਿੱਖ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਆਪਣੇ
ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਰਗਰਮੀ
ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ
ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਮ ਬੱਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ
ਉਤਰ ਆਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਐਲਾਨੀਆਂ
ਨਿਸ਼ਾਨਾ, ਤੁਮਾਮ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ
ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹਾਸਿਲ

ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿਉਂ.. ? ?

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰਿਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਅਰਨਬ ਗੋਸਵਾਮੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜੀ ਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਲਕਿ ਫਟਾਫਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਦੇ ਇੱਕ ਰਸਾਲੇ Kashmirir Narrator ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਸਿਡ ਸੁਲਤਾਨ ਦੀ ਤੇ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹੋਵੇਗੀ ਇਹ ਹਾਲ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਆਸਿਡ ਸੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ John

ਅੁਬੁਨਾਂ ਪ੍ਰਮ
ਫਰੀਡਮ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ
ਬਰੋਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜਾਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਿਰਫ ਕੁੱਝ ਇੱਕ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੀ
ਹੈ ? ਅਰਨਬ ਗੋਸਵਾਮੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਗੇ
ਕਿ ਆਸਿਥ ਸੁਲਤਾਨ ਵੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਬਾਸਿੰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਲਿਖਣ ਬੋਲਣ
ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ? ਮਿਸਾਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ
ਕਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹਨਾਨ ਦਿੱਤੇ ਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ॥

ਗੁਲ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ?

...ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਕਰੇ। ਟੱਬਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੀਅ, ਸਾਕ-
ਸਬੰਧੀ ਮਿਤ੍ਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਨ। ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੋਈ ਮੁਕਰੋ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੋਈ
ਆਦਮੀ ਆਪ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪਾਠੀ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣ ਲਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਾਠੀ
ਇੱਕੱਲਾ ਬੈਠ ਆਪੇ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਸੰਗਤ ਜਾਂ ਟੱਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸੁਣਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ:

'ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਤ 'ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਿਸੇ ਭੀੜ੍ਹਾ ਜਾਂ ਉਤਸਾਹ ਵੇਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ ਦੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਠ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੁਧ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਜਿਸਤੋਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੈ।.. ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਕਰੇ। ਟੱਬਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੀਅ, ਸਾਕ-
ਸਬੰਧੀ ਮਿਤ੍ਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਨ। ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੋਈ ਮੁਕਰੋ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੋਈ
ਆਦਮੀ ਆਪ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪਾਠੀ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣ ਲਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਾਠੀ
ਇੱਕੱਲਾ ਬੈਠ ਆਪੇ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਸੰਗਤ ਜਾਂ ਟੱਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸੁਣਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।'

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਕਈ ਗੁਰ-ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠਾਂ ਲਈ ਕਮਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕੋਬਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤੋਂ ਨਵੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ ਦੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਠ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੁਧ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਜਿਸਤੋਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੈ।.. ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਕਰੇ। ਟੱਬਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੀਅ, ਸਾਕ-
ਸਬੰਧੀ ਮਿਤ੍ਰ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਨ। ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੋਈ ਮੁਕਰੋ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੋਈ
ਆਦਮੀ ਆਪ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪਾਠੀ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣ ਲਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਾਠੀ
ਇੱਕੱਲਾ ਬੈਠ ਆਪੇ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤੇ ਸੰਗਤ ਜਾਂ ਟੱਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸੁਣਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।'

 ਜਸਵਾਂਤ ਸਿੰਘ 'ਅਜੀਤ'
+91 95 82 71 98 90
jaswantsinghajit@gmail.com

ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਚਲਵਾਣ ਵਾਲੇ, ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਅੰਭੰਤਾ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਮਰਿਆਦਾ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਲਈ ਗਈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੁਅਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਂ ਆਮ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਇਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਨ ਮਿਥ ਕੇ 2 ਦਰਜਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਲਈ ਵਰਿਆਂ ਬੱਧੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ

ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਠੀਆਂ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰ 'ਰਿਜ਼ਰਵ' ਰਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ ਕਰਾਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਹ 'ਕੀਤਾ-ਕਰਾਇਆ' ਪਾਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਵੇਚ' ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਬੁਕ ਕਰਵਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੀ ਅੰਭੰਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ-ਮੱਖੇ ਨਾਲ ਛਾਹਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਨਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਤਾਂ ਕੋਵਲ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਤਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਸਥਾਨ ਪੁਰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਕੋਵਲ ਇੱਕ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹੀ ਗਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵਧ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖੋ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੰਡਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋ ਪਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਪਾਠ ਕੀਤੇ, ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਪੰਨੇ ਪਰਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਪਾਠ ਕਰਵਾਣ ਲਈ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤਗੀਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ' ਪਾਠ ਲੈ ਲੈਣ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਪੁਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਿੱਖ ਧਰਮ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਪਰੰਪਰਾ

ਵਿੱਚ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਸਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਪੁਰ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਦੇਸ਼, ਕੌਮ ਜਾਂ ਪੰਥ ਲਈ ਕੋਈ ਅਦੂਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਰਪਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ 'ਕਿਰਪਾ' ਅਤੇ 'ਆਨ' ਦਾ ਸੰਗਮ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਰਖਿਆ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿ. ਸਤਿਗੀਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ (ਕਿਰਪਾਨ) ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰਖਿਆ ਲਈ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਸਦੀ ਅਧੀਨਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਅਜ ਸਿੱਖ-ਧਰਮ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅੱਡੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂ, ਸਿਰੋਪਾਉ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਹੋਣੇ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਨ, (ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਏ) ਲੈ, ਘਰ-ਘਰ ਵੰਡਣ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣ।

ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ 'ਸਿਰੋਪਾਉ', ਲਗਭਗ ਹਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਆਮ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ, ਵੇਂਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਰੁਹਾਨੀ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਿਰੋਪਾਉ ਵੇਂਦੇ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ (ਜੋ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਹੁਣ ਬਾਲੀ 'ਸ਼ਖਸੀਅਤ' ਦਾ ਕਿਰਪਾਨ ਹੈ) ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਦੀ ਰੁਹਾਨੀ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਜ਼ਲੂਮੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਾਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਭਜਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਘਟ ਗਈ ਸੀ।

...ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ: ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਸੌਦਾਗਰੀ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ-ਪਰੰਪਰਾ ਇਹ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮੂਹੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਗਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਆਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਟੁੱਟਾ। 'ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੰਗਰ' ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ, ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ?

ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ. ਬਨਾਮ ਐਮ. ਆਰ. ਪੀ.

ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐਮ. ਐਸ. ਪੀ.)

ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਖੰਡਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤ

ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਦਤ ਬੁਰੀ, ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਅਖਵਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਗਾਲਾਂ ਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਸੱਠ-ਸੱਤਰ ਤੇ ਗੱਡੀ ਵਹਿਣੀਵਾਲੀਏ ਦਿਆਲ ਦੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਲਿਖਵਾਉਂਦਾ ਲੀਕਾਂ ਵਾਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।”

ਸ਼:ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ‘ਚੀਮਾ’

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿਆਟਲ ਨਿਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਕਮਿਊਨਟੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ‘ਚੀਮਾ’ ਵਹਿਣੀ ਵਾਲਾ’ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਉਥੇ ਹਰ ਕੌਮੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਪਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਾਇਕਾ ਵਲੋਂ ਗਾਏ ਅੱਜ ਘਰ-ਘਰ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉਪਰ ਸ੍ਰੂ: ‘ਚੀਮਾ’ ਇੱਕ ਵੱਖ ਵੱਖਰੀ ਕਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਹੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ‘ਚੀਮਾ’ ਵਹਿਣੀ ਵਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਸਿਆਟਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਸਿਆਟਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਸਿਆਟਲ ਆਦਿ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਫੋਨ ਉਪਰ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (206)-734-0794

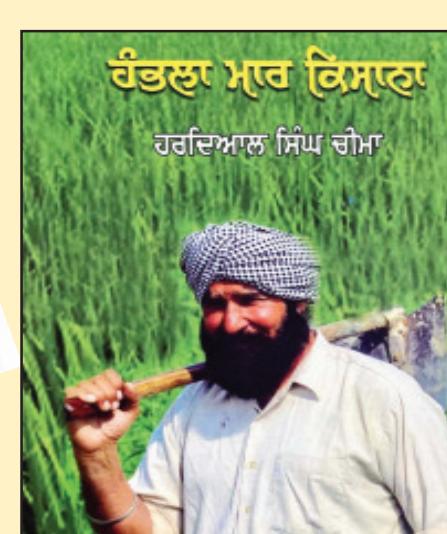
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਥੋਂ। ਸ੍ਰੂ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ‘ਚੀਮਾ’ ਨੂੰ ‘ਸਾਡੇ ਲੋਕ’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਛਾਪਕੇ ਆਸਿ ਖੂਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਸੰਗਹਿ

1. ਚੱਲ ਕੇ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
2. ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
3. ਖੱਢਣ ਵੱਚ ਕੇ ਖਾ ਗਏ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
4. ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਵੰਦੀ ਦਾ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
5. ਮਮਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
6. ਰਥੜ ਦਾ ਬਾਵਾ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
7. ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਸੰਪੂਰੀ (ਦੇ ਗਾਣਾ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
8. ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣ ਪੰਜਾਬੀ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
9. ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ (ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
10. ਮੱਸਾ ਰੰਘੜ ਬੋਲ ਪਿਆ (ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
11. ਚਲੋ ਰੱਬ ਭਾਲੀਏ (ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
12. ਹੰਡਲਾ ਮਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
13. ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਜਦ ਬਹਿੰਦੀਆਂ (ਗੀਤ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
14. ਬਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੱਬ (ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ) ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਾਜ਼ (ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗਜ) ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਰਲ ਤੇ ਸਾਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, “ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਆਪਦੀ ਸਰਲ ਤੇ ਸਾਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਉੱਤੇ ਬੇਸ਼ਕ-ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਵਾਲੇ ਬੇਅੰਤ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਲੇਖਕ ਨੇ।” ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਖਾਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਵ-ਨਦੀ ਕਿਨਾਰਾ, ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ, ਬਾਗ ਬਗੀਚਾ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਦਿਗਭਤਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਗਦੀ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਜਨ ਤਲੀ ਤੇ ਧਰ ਡਾਗੀਵੰਗ ਕਰਦੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸੌਂਕ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ :

“ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੂਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਲਮ ਘਸਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਓਂ ਪੜ੍ਹੀਏ ਪੱਲੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਚੱਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।” ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਦਤ ਬੁਰੀ, ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਅਖਵਾਉਣਾਂ ਜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਗਾਲਾਂ ਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਭਰਨਾ ਛੱਡ ਕੇ ਝੂਲ੍ਹੇ ਬੇਲਾ ‘ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਤਿਆਰੀ ਐ!’
ਅੱਜ ਤੇਰੀ ਜੇ ਵਾਰੀ - ਭਲਕੇ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਐ (1989)
ਗੁਰਜੀਤ ਮੱਸ੍ਹੀ (ਗਾਇਕਾ) ਜੱਲੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਝੱਲਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਲਮ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀਆ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੋਲ੍ਹੇ ਚੁੱਕ ਕਿਰਦਾਰ ਹਰ ਥਾਂ ਚੁਗਲੀ ਚੁਡਰ ਚਲਾਕੀ ਬੰਦਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਾਰ ਰਿਹਾ ਕੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਦਾ ਲੀਡਰ ਕੈਸੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ

ਉਹ ਮਾੜਾ ਮੈਂ ਚੰਗਿਓਂ ਚੰਗਾ ਕਰ ਵੇਟਾਂ ਨੇੜੇ ਪਰਚਾਰ ਰਿਹਾ
ਸੜਕ-ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਹੈਸਪੀਟੇਲ ਛੱਡ ਚੁੱਕੀ ਨਾ’ ਫੰਗ ਸਾਰ ਰਿਹਾ

ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਹੈ ਮੇਰਾ ਓਹ ਖੜਾ ਛੁਕਾਰੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ
ਅਸਲੀ ਭੂਲ ਕੇ ਨਕਲੀ ਥਾਂਡੀ ਤੇ ਜਾ ਜਾ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ

ਚਿੱਟਾ ਬਾਣਾ ਨੀਲੀ ਪਗੜੀ ਓਹ ਅੰਦਰੋਂ ਨਾ ਸਰਦਾਰ ਰਿਹਾ
ਗਲੀ-ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਢੇਕੇ ਦੌੜ ਇਹ ਉਪਕਾਰ ਕਿਹਾ

ਸ਼ਰੇਆਮ ਲੀਡਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੇਖੇ ਤੀਰ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਜੋ ਪੀਣਾ ਖਾਣਾ ਫਿਰ ਓਹ ਸਾਡਾ ਯਾਰ ਕੇਹਾ

ਗਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮੁੱਕੇ ਤੇ ਪਿਛੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਹੀ ਮਾਰ ਰਿਹਾ
ਹੋਰ ਨਾ ਦੂਜਾ ਭਾਈ ਹੀ ਅੱਜ ਭਾਈ ‘ਤੇ ਕਰ ਵਾਰ ਰਿਹਾ

ਜੇਬ ਚ ਭੁੱਕੀ ਭੁੱਕ ਚ ਬੋਲਕ ਤੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਟਾਰ ਰਿਹਾ
ਸਭ ਜਾਨਣ ਓਹ ਪਾਪੀ ਕਾਤਲ ਪਰ ਜਿੰਡਦਾ ਹਰ ਵਾਰ ਰਿਹਾ

ਵਹਿਣੀਵਾਲੀਆ ਸੱਚਾਖ ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰ ਰਿਹਾ
ਤੱਕਲੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਝੇਲੀ ਚੁੱਕ ਕਿਰਦਾਰ ਰਿਹਾ

ਨਾ ਗੋਲੀ-ਨਾ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਨਾ ਫਾਇਰ ਹਾਂ
ਨਾ ਭਰੋਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਾਇਰ ਹਾਂ
ਮੈਨੂੰ ‘ਦਿਆਲ ਵਹਿਣੀਵਾਲੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ
ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਿਧਰਾ ਜਿਹਾ ਸਾਇਰ ਹਾਂ।’

ਚਿੱਟੇ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰਿਆ
ਗਜਾ ਗੁੰਡੀ ਸੁੰਦੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਨਿਸਟਰੀ ‘ਚ
ਦੌਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ-ਸਾਡਾ ਕੀ ਸਵਾਰਿਆ
ਹਰੀ ਹਰਿਆਲੀ ਖੋ ਕੇ, ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਾਡੀ ਇਨ੍ਹਾਂ-
ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ, ਘਰ ਘਰ ਚਿੱਟੇ ਨੂੰ ਖਿਲਾਰਿਆ
ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ‘ਚ ਲਾਂਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪੀਆਂ ਬਿਗਾਨੇ ਪੁੱਤ
ਬੇਵਸ ਹੋਏ ਮਾਪੇ-ਜਿਓਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ
ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੁਣੀ ਨਾ ਵਹਿਣੀਵਾਲੀਏ ‘ਦਿਆਲ’ ਦੀ ਤੇ-
ਕਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਰੌਲਾ ਪਾ-ਪਾ ਕੇ ਹੋ ਹਾਰਿਆ।

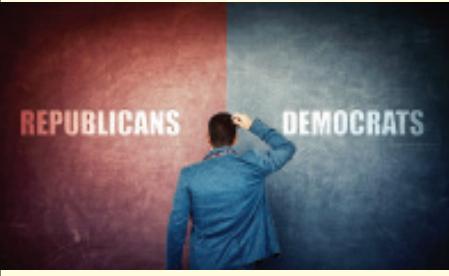
ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਸ਼ਾਹਕੀਟੀ - ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਨਾਨਿੰਦ ਬੀਬਾ ਜੀ
(ਗਾਇਕਾ)
ਟੈਪ : ਬਦਲਾ ਬੇ ਅਦਬੀ ਦਾ (1988)
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਗੱਭਰੂ ਮੁੜੇ, ਜਿਵੇਂ ਜੱਗ ਨਾ ਜਿਉਣ ਉਹ ਮਾਵਾਂ
ਵੀਰ ਬਿਨਾਂ ਵਿਹੜੇ ਸੱਖਣਾਂ, ਕੀਹਦੇ ਗੁੱਟ ਉਤੇ ਰੱਖਣੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ

ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨ ਤੋਂ ਤੰਗ ਨਿਰਾਸ ਤੇ ਭੈਅਭੀਤ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵਾਂ ਵਾਲੋਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਵੰਗਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ. ਭਜਨ ਸਿੱਘ ਭਿੰਡਰ ਫਾਊਂਡਰ ਸਿੱਖ ਇਨਫਰਮੀਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ OFMI ਜੋ ਕਿ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਹਮਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਚ ਉਪਰ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਖਾਸ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਕਾਰਕੁਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ, ਨਿਰਾਸ ਅਤੇ ਭੈਅਭੀਤ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵਾ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਬੇਖੌਫ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੇ 36 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸ. ਭਜਨ ਸਿੱਘ ਭਿੰਡਰ, ਸ. ਅਮਰ ਸਿੱਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਬੀ ਪੀਟਰ ਫਰੈਡਰਿਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵਾ ਹਿੰਦੂ ਅਮਰੀਕਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਥਰੂ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਲਗਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। - ਸਤਨਾਮ ਸਿੱਘ ਖਾਲਸਾ

ਅਮਰੀਕਨ ਹਿੰਦੂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉਪਰ ਇਸ ਤਿਕੜੀ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਐਂਡ ਪਾਰਟੀ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਕਰਨੀ ਦੀ ਇਹ

ਡੈਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟੈਕਸਾਸ ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਉਹ ਪੰਜਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੰਦੂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਕਰਨੀ ਦੀ ਇਹ

A Personalized Salutation:

The militant Hindu supremacist RSS has been working under a plan for several decades in the US. Their fronts in the US include the HSS and the VHP America.

They gradually took over the Hindu temples in America and also took over the professional associations such as the association of doctors, association of hotel owners, association of IT professionals, etc. They infiltrated heavily in the Indian linguistic and cultural associations.

Under their multifaceted policy, they also started to infiltrate the power centers of the US government through various means. They took jobs in sensitive positions. They gave funds to politicians. Then they started to run for various offices from local library and school boards to be the members of the US Congress.

What's App thread where Shaik Ubaid, co-founder of the Indian American Muslim Council boasts about hiring Pieter Friedrich

This infiltration poses a great threat to not only Muslims in America but also the US democracy itself.

A few of us have been warning of this threat. We were instrumental in launching various organizations such as Indian Muslim Council and other advocacy groups and various coalitions such as the Coalition Against Genocide, Muslim Peace Coalition, etc.

We have now launched an alliance with the primary focus to combat this infiltration. It is called a ASPIARE – Alliance to Save and Protect America from Infiltration by Refugees. Estimated.

Dr. Ishaq Ubaid, Muzaffar Sabir, Riaz Khan and a few others with experience and integrity have taken up this cause. Pieter Friedrich is the research scholar working with us full-time. Initially we will work in six constituencies where RSS sponsored candidates are running.

One of the most important constituency is district 22 in Houston. RSS fronts are supporting Sri Kulkarni who is aiming to be the chair of the powerful House foreign affairs committee in the next few years time.

We have been working with various activists and community leaders in Houston and elsewhere in Texas to educate the leadership of the national Muslim organizations, the regional organizations and the city organizations in Houston about this.

We are also holding weekly zoom conferences every Sunday at 2 PM Houston time.

Please send your email and phone numbers to ASPIAREUSA@gmail.com and text or WhatsApp at 5165670783

Please circulate this message widely.

Thank you.

Shakil Ubaid, MD
New York

ਏਸ਼ੀਅਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਮਾਹਿਰ ਉਘੇ ਚਿੱਤਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਵਾਜ਼ ਮਿਸਟਰ ਪੀਟਰ ਫਰੈਡਰਿਕ।

ਕੁਲਕਰਨੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲਾਂਇਸ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕੱਟੜ ਨਫਰਤਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਘਟੀਆ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਰਤਾ ਧਾਊਂਡਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਹਰ ਗੱਲ 'ਚ (OFMI) ਨੂੰ ਕੋਡ (Quoted) ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੀਟਰ ਫੈਡਰਿਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੁਲਕਰਨੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੁਸਟਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੌਦੀ ਆਰਾਰਾਮਾਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ, ਪੀਟਰ ਫੈਡਰਿਕ ਨੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਦਮ ਕ੃ਪਾ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹਮਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਸਟੇਟ ਦੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸੀ।

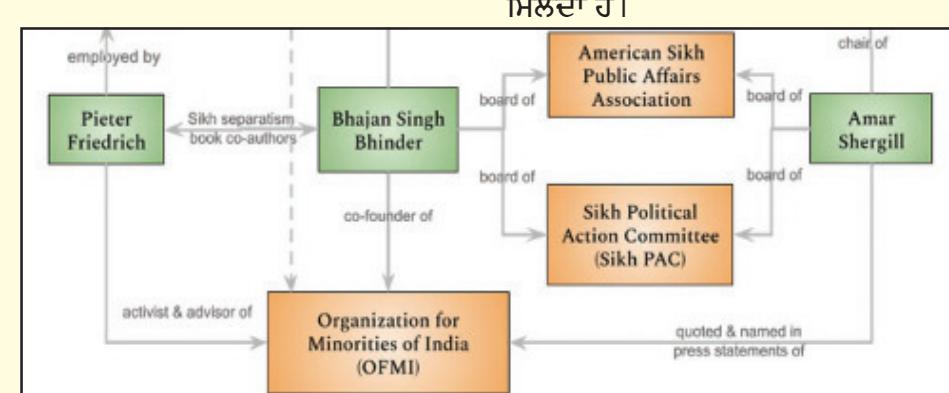
ਪੀਟਰ ਫੈਡਰਿਕ ਵਲ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਇਸ ਉਪਰ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਅਮਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਅਮਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਇਕ ਵਕੀਲ ਹੈ। ਅਮਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਅਤੇ ਪੀਟਰ ਫੈਡਰਿਕ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਹਿਲ ਹਿੰਦੂ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਿਊਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ (Tulsi Gabbard) ਜੋ ਕਿ ਹਵਾਈ ਸਟੇਟ ਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਦੌੜ 'ਚ ਸਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਹਿਊ ਲੀਡਰ ਜੋ ਕਿ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਉਚਿਤੀਮ 'ਚ ਸਾਮਲ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਉਸਦਾ ਅਕਸ ਹੀ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਲਕਰਨੀ ਕ੃ਪਾ, ਅਮੀ ਬੇਰਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਰਾਜਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮੂਰਤੀ ਇਲਾਨੋਇਸ, ਜੈਨੀਫਰ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਜੋ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ, ਸਾਰਾਤੋਗਾ ਤੋਂ ਗਿਸੀ ਕੁਮਾਰ ਜੋ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ, ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੀਨੀਅਰ ਹਿੰਦੂ ਆਗੂ ਜੋ ਕਿ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰ ਸੀ ਸੋਨਲ ਸ਼ਾਹ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਤੌਰ ਉਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵੱਡੇ ਹਿੰਦੂ ਆਗੂ ਅਤੇ (ਡੋਨਰਾਂ) ਕਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਉਣਾ ਦੁੱਭਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਿੰਦੂ ਹੋਬੀਆ ਹਿੰਦੂਤਵਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਹਾਰਡਲਾਈਨਰ,

ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ, ਅਖੌਤੀ ਹਿੰਦੂ ਉਚ ਜਾਤੀ, ਹਿੰਦੂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਵਾਂ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਮੇਜ਼ ਹੀ ਖਗ਼ਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਪੀਟਰ ਫੈਡਰਿਕ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਵਕੀਲ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਕਿ ਇਹ ਆਗੂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ, ਕਾਤਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਤਿ ਦੇ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡੋਨਰ ਹਨ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਟੋਪ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਲੱਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਹੁਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਜੋ ਅਬਾਇਬਲ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਦੀ ਮਦਦ 77% ਘੱਟੋਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਹੈਨਰੀ ਲਈ 2016 'ਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਮੂਹ ਹਿੰਦੂ President Trump ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀਟਰ ਫੈਡਰਿਕ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ 'ਚ ਸਥਿਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੱਟੜ ਸਮਰਥਕ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲਾਂਇਸ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕੱਟੜ ਨਫਰਤਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਤੀ ਘਟੀਆ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਰਤਾ ਧਾਊਂਡਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਹਰ ਗੱਲ 'ਚ

Protest organized by OFMI, an activist group in which Mister Pieter Friedrich and Bhinder participate, where religiously bigoted, anti-Hindu slogans are often raised.

ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਟਰ ਅਤੇ ਇਹ ਤਿਕੜੀ ਇੰਡੀਅਨ ਅਸਰੀਕਨ ਮੁਸਲਿਮ ਨਾਲ ਮੌਦੇ ਨਾਲ ਮੌਦਾ ਜੋੜ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਅਮਰੀਕਨ ਨੇ ਰਿਪਬਲਿਕ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਨ ਹਿੰਦੂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਟੱਕ੍ਰੰ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉਪਰ ਇਸ ਤਿਕੜੀ ਵਲੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਐਂਡ ਪਾਰਟੀ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਗਸਤ 2019 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਟੈਟਿੰਗ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਪਰ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਸੈਨੇਟਰ elizabeth warren (d-ma) ਇੰਡੀਆਨ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਰੈਜੂਲੇਸ਼ਨ ਲੈ ਆਂਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਲੋਕ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਨੰਗੇ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਦਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਭਿੰਡਰ ਫੈਡਰਿਕ ਤੇ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦੇ ਟੈਕਟਿਕ 'ਚ ਹੀ ਫਸੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫਲੋਰਿਡਾ, ਪੈਨਸਲਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਿਸੀਗਨ 'ਚ 18 ਲੱਖ ਹਿੰਦੂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਵੋਟ 'ਚ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪਦ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ

ਉਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਤੇ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਬੋਲ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਹਿਤਕ
ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ,
ਗੀਤ, ਕੀਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਉੱਡੇ ਦੀ
ਝਿੱਲ੍ਹ ਨੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ। ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਉ ਮੈਨੂੰ
ਭੋਗ ਚੱਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-
ਜੋਲ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਵੀ ਟੁੱਟੇ-ਬੱਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ
ਦਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਲਾ ਕੇ ਛੰਦ-ਪਰਾਗੇ ਲਿਖ ਪਰੇ
ਸਨ। ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹੇਕਾਂ ਲਾ-ਲਾ
ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਸੁਣ
ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਕੁਠੀ-ਮੂਠੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ,
ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਹਸਦੇ ਕੇ ਨਾਪਤੋਲ ਦਾ ਪਤਾ
ਨਹੀਂ, ਤੁਕਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗਜ਼ਲ ਦਸਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਫੌਕੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੋਰ ਚੌੜਾ ਹੋ
ਜਾਂਦਾ।

ਮੇਰੇ ਕੌਲ ਮਾਇਆ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਢੇ ਸਨ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤੇ ਅਨੋਕੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਉਂਤਾਂ ਮੈਂ ਵਿਚੋਂਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਹਾੜੀ-ਦੱਪਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਪੈਸੇ ਵਲੋਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿੱਲਤ ਜਿਹੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਏਧਰ ਆ ਕੇ ਪੈਰ ਬੱਲੇ ਬਟੇਰਾ ਆਂਗਿਆ, ਬੱਸ ਆਪਾਂ ਵੀ ਕੱਖਪਤੀ ਤੋਂ ਲੱਖਪਤੀ ਬਣ ਗਏ। ਥੈਰ! ਗੱਲ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਜੁਰੂਰੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਸਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਫੌਕੀ ਦੰਧਰ ਦੀ ਭੁੱਖ ਸਤਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪਿਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਸਭ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਉਝੜਾਵੇਂ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕੰਮ-ਦੰਗ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਉੱਕਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਵੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੋਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਵਧੀਆਂ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਕਸਰ ਲਗਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਮੈਂ ਸਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਲੂਤੀ, ਲਾਉਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਹਿਰ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਉ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਡਬੋਂ ਕੱਧੇ 'ਤੇ। ਮੈਂ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਢੂਜੇ ਕੋਲ ਤੇ ਢੂਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤੀਜੇ ਕੋਲ ਕਰ ਕੇ ਗੈਮ ਘੁਮਾਈ ਰੱਖਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਹੱਦ ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਕਮਾਲ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਲਣ ਹੁੰਦੀ, ਕੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਏਨਾਂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਵੱਲੋਂ ਸੇ
ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ
ਦਿਹਾੜਾ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਸਥਾਨਕ ਰਾਮ ਬਾਗ
(ਕੰਪਨੀ ਬਾਗ) ਵਿਚ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ
ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ,
ਜਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗਾ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਗ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਬੰਧ ਵੱਲ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ
ਇੱਕ ਦਿਲਕਸ਼ ਬਾਗ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ
ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਯਾਤਰੂਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਹਿੱਚਾ
ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੋਵੇ। ਬਾਗ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
ਹੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਅਤੇ
ਖੋਜਾਂਦੀ ਸਾਂਘਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ।

ਛੁਕਵਾ ਸ਼ਰਪੇ ਲਲਾ ਹਵਗਾ।
 ਸੰਨ 1990 ਤੱਕ ਤਾਂ ਰਾਮ ਬਾਗ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ
 ਸੰਭਾਲ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸ ਉਪਰਿਤਾ
 ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਬਾਗਾ
 ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਵਿਸਾਰ ਹੀ
 ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਬਾਗ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਪੱਖੋਂ
 ਹਾਲਤ ਬੇਹੁਦ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਡਿਓਫ਼ੀ ਤੋਂ
 ਸਰਵਿਸ ਕਲੱਬ ਡਿਓਫ਼ੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖੇਤਰ
 ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਪੱਖੋਂ
 ਬਹੁਤ ਮੰਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਬਾਗ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ
 ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਛੁੱਟ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ ਲਈ ਗਈ ਸੀ,
 ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ

ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤਾਂ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਮੈਂ
ਭੋਲਾ-ਭਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਤਰ ਦਿਮਾਗ ਸੀ। ਇਸੇ
ਆਸਰੇ ਮੈਂ ਸਭਾ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਖੇਡਣ
ਲੱਗਾ, ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਗੱਲ
ਕਰਦੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ
ਸੁਧਾਈ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਮੈਂ
ਹੁਣ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ
ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ। ਸਭਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ
ਰਚਨਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਮੌਗੀ ਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟੈਂਮ ਲਾਉਂਦਾ ਅਤੇ
ਦੋ-ਦੋ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ
ਕੋਈ ਹੋਰ ਭੋਗ ਟੈਂਮ ਵੱਧ ਲਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ
ਉਦੋਂ ਹੀ ਨਾਲਦਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨ੍ਹ ਭਰ ਕੇ ਉਹਨੂੰ
ਬੈਠਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਇਕ ਤਾਂ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਛੰਦਾ ਦੇਹੜਕੇ
98721-93320

ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ-ਕਰਦਾ ਪਹਿਲਾਂ
ਹੀ ਖਿੱਝਿਆ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਤੇ
ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਘੰਟਾ, ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਲੇਟ ਹੀ
ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹੋਣ
ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਨਾਲੋਂ
ਇਹ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਐਵੇਂ
ਹੋਕਾ ਜਿਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਚੌਂਕੀਦਾਰ ਵਰਗੀ
ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਗਲ ਮੈਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਾ
ਆਈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਨਣ ਦੀ
ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਅਪਣੀ
ਵੈਲਿਓ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਜਦੋਂ ਸਭ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ,
ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥ ਲਗਦਾ
ਜਿਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਹੀ ਹੋਵੇ। ਨਾਲੋਂ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਸੂਰਾਂ ਵਾਲੇ ਵਾੜੇ ਦਾ ਬਣਾ
ਦਿਓ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ
ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਮਨਣ ਦੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਬਿਲਾਫ਼
ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਣ ਲੱਗਾ। ਕਾਫੀ ਕੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਸਭਾ ਦੇ ਸਰਪੁਸਤ ਨੇ
ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪਦ ਲਈ
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਾਂਅ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਨ
ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਬਹੁਤ ਆਇਆ, ਪਰ ਕਰ ਕੀ
ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਮੈਂ ਬੜਾ ਨਰਮ
ਤੇ ਸਾਉਂ ਦਿਸਣ ਦੀ ਕੇਂਝਿਸ਼ ਕਰਦਾ, ਪਰ
ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ, ਪ੍ਰਦਾਨਗੀ ਤਾਂ ਕੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਘੱਟ-ਵੱਧ ਆਉਂਦੇ ਛੋਰ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਮਰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸੇਚ ਲਿਆ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲੈਣੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਪਵਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣ। ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆਂ ਹੀ ਹਨੌਰੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਕਰੋਂ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਰਕੰਮਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਰੰਜਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨਾ ਮਿਲਣੀ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰੀ ਖੱਸ ਜਾਣੀ ਮੇਰਾ ਚੈਣ ਚੁਗਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਛੱਡੇ ਅਧੂਰੇ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਛੋਰ ਚਮਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੱਝੋਮੰਲੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁੰਦੀ ਦਰ ਜਿਹੀ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਰੱਖਦਾ, ਪਰ ‘ਵਾਰੇ ਸ਼ਾਹ ਆਦਤਾਂ ਨਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜੀ, ਭਾਵੇਂ ਕੱਟੀਏ ਪੋਰੀਆਂ-ਪੋਰੀਆਂ ਜੀ।’ ਮੈਂ ਸਭਾ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਟੰਗ ਅੜਾਉਣ ਲੱਗਾ, ਚੰਗੇ ਕਿੰਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਨਕਸ਼ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬਾਬਾਰ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬਿਠਾਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਹੁੱਧ ਮੈਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ਚਿੱਕੜ ਉਛਾਲਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੱਛ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਨ੍ਹ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਉੱਲ੍ਹ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਂ ਪੋਤੜੇ ਫਿਰੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਫਿਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਜਦ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਆਪਣੀ ਪੀ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਜਾਣਾ ’ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੱਵ ਬਣਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪਦ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੱਖ ਦਾ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸੁਕਰ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਬੁਜ਼ੀ ਦੀ ਬਖਰ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਗਵਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਦੇ ਆਥਣ-ਸਵਰਗ

ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭੇਂਟ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਆਪਣੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਵਡਭਾਗੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ
ਰਾਮ ਬਾਗ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ
ਅੰਗਰੋਜ਼ਾਂ ਨੇ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਕੰਪਨੀ
ਬਾਗ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਗ ਦੇ
ਵਿਚਕਾਰ ਸੇ ਨੇ ਸਮਰ ਪੈਲਸ ਤਾਮੀਰ
ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਿੰਨ
ਡਿੱਬੀਆਂ, ਚਾਰ ਨਿਗਰਾਨ ਟਾਵਰ,
ਬਾਰਾਂਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹਮਾਮ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ
ਕਰਵਾਈ। ਦੀਵਾਲੀ, ਵਿਸਾਖੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਿਨ
ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਮੌਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸਮਰ ਪੈਲਸ ਵਿਚ ਠਹਿਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ
ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ
ਅਣਥੀ ਇੰਜ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੌਲੀ, ਸਕੱਤਰ
ਯੋਗੇਸ਼ ਕਾਮਰਾ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਕਾਮਰੇਡ
ਯਸ਼ਪਾਲ ਬਥਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ
ਅਫਸਰ .ਗਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗੁਰੀ, ਇੰਜ.
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਕਾਮਰੇਡ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ
ਅਜਨਾਲਾ, ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮੂਲ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਇਪਟਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗਿਦਰ
ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਜਸਵਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦੇਹੜਕੇ

98721-93320

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਰਾਮ ਬਾਗ 'ਚ ਮਨਾਇਆ

ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਈ ਦਰੱਖਤ ਜੜ੍ਹੇ ਛਿੱਗ ਪਥੋਂ
 ਹਨ ਇਹ ਸਿੱਟੀ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ
 ਭੇਜੀ ਗਈ। ਜਿਥੋਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ
 ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਜੰਗਲੀ
 ਝਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਨਦੀਨ ਉੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ
 ਸਥਾਨਿਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਿ ਦੇ
 ਬਾਗ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ
 ਸਿਪਾਂਤਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ
 ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
 ਸਵੱਡ ਪਾਰਕ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਇਕ ਏਕੜ ਵਿਚ
 ਮਾਲੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ
 88 ਏਕੜ ਬਾਗ ਵਿਚ 176 ਮਾਲੀ ਚਾਹੀਦੇ
 ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਛੇ ਮਾਲੀਆਂ
 ਨਾਲ ਕੰਮ ਸਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਿਮਰ ਪੈਲਸ

ਜਿਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਵਿਚ ਮੁੰਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ
ਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਲਗ ਗਏ ਪਰ ਕੰਮ ਅਜੇ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਾ। ਬਾਗ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ, ਥਰੀ ਵੀਲਰ,
ਦੌਪਹੀਆਂ ਵਾਹਨ ਮੁੱਲੇਅਮ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ
ਦਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਇੱਥੇ ਵੀ
ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਪਾਰਕਿੰਗ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਏ ਐਸ ਆਈ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ
ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਬਾਗ ਦੀ ਸਾਂਭ
ਸੰਭਾਲ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੇ ਕਰਨੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਦੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਬਾਗ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਲਈ

ਸ਼੍ਰਵਣ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜਾ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ' 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਪੁਰੀ ਸੰਖੀਆਂ। ਸਵੇਰੇ ਤੋਂ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰਿਤ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਮਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੌਰ ਏ ਮਸਕੀਨ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪ੍ਰਾਂਤੀ ਸ਼ਹਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਜੀਵਨ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਨ

ਜਿਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ
ਸਾਡੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ
ਪੂਰਨੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਨ
ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਜਮ 'ਚ
ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਜੀ
ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰ, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਜੂਰੀ
ਰਾਗੀ, ਭਾਈ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਜੇਤ
ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜਸਕਰਨ
ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ
ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਬਕ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਡਿ
ਪ੍ਰਾਣ ਭਾਈ ਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਅੰਤੀਗੁਰ
ਮੈਂਬਰ ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਪੜੇਂਡੀ, ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ
ਗੁਮਾਨਪੁਰਾ, ਹਰਜਪ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ
ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ
ਸਿਮਘ ਕੱਟਲਾ, ਬਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਤੁਰੀਵਾਲੇ,
ਬਾਬਾ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੈਨੇਜਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਈ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਇੰਦਰਜੀਤ
ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲੇ ਸੁਧਾ ਸਰਕਾਰ: ਬੈਂਸ

ਮੇਗਾ : ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਨੇ ਇੱਥੇ 'ਸਾਡਾ ਪਾਣੀ ਸਾਡਾ ਹੱਕ' ਪੰਜਾਬ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋ ਪ੍ਰੋਫਿਲਾ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਚੌ ਪੱਥਰ ਖੇਡਿਣ ਲਈ ਮਹਿੰਗਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਹਰੀਕੇ ਹੈਂਡ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੂਤੀ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਾਫ਼ਲਾ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਇੱਥੋਂ ਰੁਕਿਆ। ਕਾਵਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਕਾਰਾ, ਜੀਪਾਂ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਹਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬੈਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕੋਲੋ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪੱਥਰ, ਝਾਰਥਡ ਵੱਲੋਂ ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਸਾਗਰਾਂਨ ਲੱਕੜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 21 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਰਵਾ

ਕੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਭੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰੋ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਮੁਫਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਨਾਂ ਵਾਗੀਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਛਿੱਡ ਭਰਿਆ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਇਨਾਮ 'ਚ ਕਰਨਾ ਤੇ ਬੇਖਸ਼ਗਾਰੀ ਸਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ, ਕੱਝੀਆਂ ਤੇ ਸੂਏ ਭਾਵੋਂ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਰਹਿਣ, ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਭਾਵੋਂ ਛੁੱਘਾ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਨ ਦਾ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਰ ਮਿਟਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਨਾਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਰੋਂ ਜੋ ਮਾੜੀ ਸੋਟੀ ਸਨਾਤ ਸੀ, ਉਹ ਗੁਆਂਦੀ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਰਿਆਇਤਾਂ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।

SINGH_s TRAVELS

MONEY GRAM OFFICE

NRI PRESS

The Indian---News Paper of USA
Sade Lok---- News Paper of USA
Amritsar Times---News Paper of USA
News Paper

TOUR PACKAGE

Passport, Pan Card Birth Certificate

Immigration Translation Services

ਇਮੀਗ੍ਰੋਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸਕਲਾਂ
ਲਈ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰਨ,
ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ
ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

**WEdO
IMMIGRATION
TRANSLATION**

All kinds of Immigrations Forms/Political Asylum

ਪੰਜਾਬ ਸਰੋਤ ਸੀਰੀਜ਼
ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਾਮਪੁਰ
ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ WhatsApp
ਉਪਰ ਫੌਨ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ
+15106578205
INDIA 011 91 9855978485

ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਸਿੰਘਾਪੁਰ 'ਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਅਤੇ ਭਰ ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆਣ ਵਸੇ। ਭਾਰਤ, ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਵੀ ਤਕਰੀਬਾਨ ਅਣਜਾਣ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਨੌਜਵਾਨ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਨੂੰ ਜੂਨ 1984 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਟੈਂਕਾਂ, ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 1984 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਝੰਜੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕੌਮ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਛਾਪ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ Patrick J Nevers ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ The Face of Terror in India ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਏ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਾਹਿਤ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

-ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

The Faces of Terror in India
researched and written by
Bhajan Singh Bhinder & Patrick J. Nevers
ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰ
ਸਾਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫੋਟੋ
ਬੈਲੋਵੇਂਡਾਨਾ, ਦਾਊਂਡ ਇੰਡੀਅਨ ਟਰਾਂ, ਕੌਮ
ਗਹੁੰ ਮੋਹਾਦਾਰ ਸਿੰਘ ਫਾਈਫ਼ਰ
Director OFMI,
Founder : Sikh Information Centre
(ਲੜੀਵਾਰ ਕਾਨਨ)

ਜਦੋਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਮਾਂਡੋ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚਲੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਛੱਤੀਸਿੰਘਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਲਿੰਟਨ ਦੀ ਆਮਦ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਹਿਨੀ 17 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਮਾਂਡੋ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚਲੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਛੱਤੀਸਿੰਘਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਮੂਲ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਫੌਜੀ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਗੱਛ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਹਰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਤਾਣ ਕੇ ਬਿਨਾ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਫਿੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਨੇਵਿਓ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਮਹਾਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਢੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ 35 ਨਿਹੋਂ ਬੇਕਸੂਰ ਸਿੱਖ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਇਹ ਖੌਫਨਾਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੀ ਬਚਿਆ।

ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੌਜੀ ਇਸ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਧਾਰਿਤ ਦਹਿਸਤੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਹਿਜ਼ਬਲ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਅਤੇ ਲਸਕਰ-ਏ-ਤੋਇਥਾ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ 'ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਂਵੇਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਛੱਤੀਸਿੰਘਪੁਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਲਿੰਟਨ ਦੇ ਦੱਖਣ ਏਸੀਆ ਦੇ ਦੌਰੇ ਮੌਕੇ ਮੌਜੂਦ ਅਮਰੀਕੀ ਗ੍ਰਾਹਿਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਡਿਪਟੀ ਸਕਤਰ ਟੈਲਬੱਡ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਉੱਤੇ ਕਲਿੰਟਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਇਉਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ :

ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਹੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ 'ਹੋ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ' ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ 'ਦਿਲ ਦੁਖਣ' ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦਾਨ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਹਿੱਸਾ ਪਿੱਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪੀਂਡਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਢੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮੁੜਾਇਆ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪੰਜ ਮਿਸ਼ਨ ਕਤਲੇਆਮ ਸਮੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ 21 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਡਰਿਆ' ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਗੱਛ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਜੇ ਉਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਕੇ ਨਾ ਵੀ ਮੁੜਨ' ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲੋਹੀਆਂ ਗਰਮ ਸਲਾਖਾਂ ਆਇਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਸਦੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ 'ਦਹਿਸਤੀ ਦੇਸ਼' ਵਜੋਂ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟ ਤੋਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੌਤ ਯਕੀਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਵਾਗਏ ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਖਬਰ ਉਸ ਸਵੇਰੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਵਾਗਏ ਦੇ ਘਰ ਪੰਡ ਨੂੰ ਘੱਟਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਉੱਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਨੇ ਉਸ ਪੁੱਛਿਗੱਛ ਲਈ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਯਾਕੂਬ 'ਬਹੁਤ ਹੀ ਡਰਿਆ' ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਗੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਜੇ ਉਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਕੇ ਨਾ ਵੀ ਮੁੜਨ' ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲੋਹੀਆਂ ਗਰਮ ਸਲਾਖਾਂ ਆਇਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ। ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪਤੀ ਹਿਗਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ। ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪਤੀ ਹਿਗਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਝੜਪ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰ ਗਏ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਮੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੈਂਟੂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਛੱਤੀਸਿੰਘਪੁਰਾ ਵਾਲੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੌਜੀ ਸੂਟ ਪਹਿਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਟੋਆਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ 20 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜ਼ਲੁਦੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀ ਸੂਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਿਹਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਮੁੜਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕਦੇ ਛੱਤੀਸਿੰਘਪੁਰਾ ਗਏ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁਸਲਿਮਾਂ

ਪਰਤੇ। 'ਕਿਸਚੀਅਨ ਸਾਇੰਸ ਮੌਨੀਟਰ' ਲਈ 15 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੌਨੀ ਐਨ ਵੀਵਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਬ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ :

ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਤੱਤ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਫੌਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਵੇਲੇ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਘੱਟਾ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਉਂਡਸਪੀਕਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਲਾਨ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹਨ। 15 ਤੋਂ 35 ਸਾਲ ਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਕਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਦੂ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਇਸ ਤੱਤੀ ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ। ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ

ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੇ ਚੀਜ਼ ਮੋਹਨ ਭਾਗਵਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਮੈਂ ਦਿਲੋਂ ਸੇਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਇਜ਼ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਹਿਦ੍ਦੁ

ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵੀ ਇਜ਼ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣੇ ਅਤੇ ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੋ।

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਇੱਕ ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਨਿਰੋਧੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋਵੇ ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਧਨ ਤੋਂ ਵਿਵਰਵਾਂ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਤ ਦਾ ਧਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਨਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾਂ ਲੋਕ ਵੀ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਦ ਤੋਂ ਮਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਪੁੰਗਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਥੇ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਕਿਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸਾਫ਼-ਸੁਖਰੀਆਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਰਕ ਹਨ। ਸਭ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਗਰਮੀ ਜਾਂ ਸਰਹੀ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਬਚਾਅ ਹੈ। ਹਰ ਘਰ ਦੇਂਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਖੜੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਬਾਹਰਵੀਂ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮਫਤ ਹੈ। ਇਲਾਜ ਬੋਕ ਮਹਿਂਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਕੀਤੇ ਮਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਹਵਾ ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੀ-ਮੌਤੀ ਬਿਮਾਰੀ ਅੱਛੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਥੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਦੁਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲਜੋਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਤਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ। ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਬੋਕ ਦੇਸ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਲੋਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਇੱਕਲਾ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਥੂ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਥੇ ਦੀ ਸਹਿਜ ਜ਼ਿਦੀਗੀ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਅਧੇੜ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਪਰਤੇ ਅਤੇ ਅਜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਗਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਜਾਈਏ ਕਿਸ ਕੋਲ। ਪਿੱਛੇ ਘਰ ਹੈ। ਬੋਲੀ

ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਛਾਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੁਸਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਕੀ ਜਾਈਏ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹੀ ਗੰਦਗੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਟੈਂਫਿਕ ਰੂਲ ਨਹੀਂ। ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਵਸਤੂ ਚ ਮਿਲਾਵਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨਾਲ

ਵਾਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਰਵਾਰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਵੇਚਣ ਆਏ ਸਨ। ਪੈਸਾ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਬੈਕ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਬੋਲੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਆਖਰੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਦਮ ਘੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਪਲ ਗੁਜ਼ਾਰਨਾ ਮਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਦੁਸਰਾ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਚੰ ਰਹੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਮਨਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆ ਕੇ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਜ਼ ਹੀ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਮਿਤਰ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਇਜ਼ ਦਾ ਹੀ ਦਿਸਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੋਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਬਹੁਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਜਮੀਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਾਪਣ ਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ। ਯੂਨਾਈਟਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਆਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ World Happiness index ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ

ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੂੰ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੇਜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰ ਤੋਂ ਛੱਡ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਦੱਧਿ ਵੀ ਇਸੇ ਲੜੀ ਦੀ ਕੜੀ ਹੈ। ਲੱਤ ਵੇਲੇ ਸਸਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਜੁਗਗਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਜਲਦਾ ਹੈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੰਗਾ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੌਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਬਾਚਰਾਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਜ਼ਲਮ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਕਲੰਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਉਚ-ਨੀਚ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਜਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਉਥੇ ਹੀ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਮੁਲਕ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਤੱਕੀ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਦੀ ਜੀ ਪੀ ਚੰ ਉਛਾਲ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਚੰਗੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜੀਣ ਦੀ ਰੰਧਾ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ, ਪਰ ਜੀਣ ਦੀ ਉਮਰ ਚੰ ਵੀ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦੇਣ।

ਹੁਣ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਅਸਲੀਅਤ ਤੇ ਨਿਗ੍ਰਾ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਨਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਪਣ ਲਈ United Nations & World Happiness index ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ 153 ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨੰਬਰ 144ਵਾਂ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਕਿ ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਜਗ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਲੋਕ ਡੈਨਮਾਰਕ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਨਾਰਵੇ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੰਬਰ 153 ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ 107ਵਾਂ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦਾ 130ਵਾਂ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦਾ 92ਵਾਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਚੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ ਦੇ ਈ, ਸਾਉਂਦੀ ਅਰਬ, ਬਹਿਰੀਨ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਿਥੇ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਖੀ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਜਿਥੇ ਇਹ ਹਾਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲ ਚੰਗੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ 7000 ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਚੰ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਚੰ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਪੰਥੀ ਲੱਖ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਹਾਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਸਾਰੇਦਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ 73 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੌਲਤ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਿੱਜ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਂਦ ਹੋਵੇ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਵੱਧ ਕਰ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸਾਰੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੁੱਟ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਭਾਰਗਵ ਜੀ ਮੁਸਲਿਮਾਨ ਤਾਂ ਕੀ ਹਿੱਦੀ, ਬੋਧੀ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨ ਯਾਨੀ ਕਿ ਗੱਲ ਕੀ ਕੁਝ ਵਿਹਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਾਵਾਂ ਤੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ

ਮਿਲਾਨ (ਦਲਜੀਤ ਮੱਕੜ) : ਬੀਤੀ ਸ਼ਾਮ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਰੋਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਇਟਾਲੀਅਨ ਮੂਲ ਦੇ ਇੱਕ 27 ਸਾਲਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਜਨਮਦਿਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ 8 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਦੁਆਰਾ ਜੁਰਮਾਨੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਜਾਈਏ ਕਿਸ ਕੋਲ। ਪਿੱਛੇ ਘਰ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 1600 ਯੂਰੋ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਦੋ ਵੱਖ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਬਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੋਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ, ਇਕ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ 112 ਨੰਬਰ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲ ਲਿਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪੜੀ ? ਲਿਖੀ ਸ਼ੇਣ

ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼: ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਵੇਲਾ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ 18 ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਅਹਿਮ ਮੈਂਦੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਇਧਰੀ ਨਜ਼ਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਗਿਆਨ ਕਰਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ, ਮੁਲਕ ਵਿਚ 1991 ਤੋਂ ਅਪਣਾਏ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਰਥਿਕ ਮਾਡਲ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕਦਰਤ ਪੱਖੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਅਪਣਾਉਣ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਦ ਦੇ ਬਚਾਉਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧ ਨਿੱਧੇ ਬਣਾਉਣ ਬਾਬਤ ਨਿੱਗਰ ਮੈਂਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਇਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ 500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 31 ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਨੀ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖੀ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਕਰ ਕੇ ਭੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਵਾਲੀਆਂ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮਾੜਾ ਵੀ ਬੋਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸੰਪਰਸ਼ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਅਤੇ ਸਾਂਤਮੀਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਮੂਹਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੇ 18 ਸੂਬਿਆਂ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ, ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸੰਪਰਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹਰ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 31 ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਜੱਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਤਿੱਤਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਤਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਵੱਲ ਤੁਰੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ।

‘ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੁਆਂ ਕਾਨੂੰਨ-1955’ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਕੰਪਨੀਆਂ/ਵਪਾਰੀਆਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਵਸਤੁਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਪਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਆਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਨੇ ਆਮ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਦੋ ਢੰਗ ਦੀ ਰੁਖੀ-ਪਿੱਸੀ ਰੋਟੀ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਘੱਟ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਐਲਾਨਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਿਨਸਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1964-65 ਤੋਂ ਖੜੀਦਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1965 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕੀਮਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁਝ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਅਨੇਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਖੜ੍ਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕੀਮਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ। 1970 ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਨੁਕਤਾਚਿਨੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ 23 ਫਰਵਰੀ, 1987 ਨੂੰ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਾਗਤਾਂ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਾਹ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਮੌਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਾਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਵੀ 23 ਖੇਤੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਤੈਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੜੀਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਉੱਪਰ ਕੁਝ ਕੁ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੱਤੀ ਅਤੇ ਲਾਗ-ਨਤਮੇ ਜੀਆਂ ਮੰਡੀ ਜੀਆਂ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੰਡੀਆਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ, ਏਪੀਐਮਸੀ ਮੰਡੀਆਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਉਣ, ਇਕਰਾਨਮਿਆਂ ਦੀ ਖੇਤੀ (ਕੰਟੈਕਟ ਫਾਰਮਿੰਗ) ਦੁਆਰਾ ਖੇਤੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਐਲਾਨਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕਮੀਦਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਨੇਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਮਝ ਲਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਖੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨ ਬਚੇ ਪ੍ਰਾਚਾਰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਸ਼ਬਦ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੀਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਪੁਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੀਮਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤੈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਖੇਤੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਤੈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਹੀਨਦਾਰੀ ਯੂਪੀਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਐਨਡੋਏ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤੱਕ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ ਤੈਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਭੱਜਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੰਨ ਵੀ ਲਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੱਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 68 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ 2.5

ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 86 ਛੀਸਦ 5 ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ
ਜਸੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀ
ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਉੱਪਰ 50 ਛੀਸਦ ਨਫ਼ਾ
ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ
ਐਸਤਨ ਲਾਗਤ 100000 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਪੂਰੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ 5 ਜੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ
ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 50000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਵੇਗੀ
ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਆ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 28 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ
ਘੱਟ ਬਣੇਗੀ। ਕੀ ਇਸ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ
ਹੋ ਸਕੇਗਾ? ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਜੱਬੇਬਦੀਆਂ ਵਿਚ
ਵੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ
ਕੀਮਤਾਂ (ਐਮਐਸਪੀ) ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਾਹੌਵੰਦ ਘੱਟ-
ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤਾਂ (ਅਰਐਸਪੀ) ਤਾਂ ਹੋਣ
ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀ
ਨੀਤੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ

ڈا. گیਆن سینی

ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੱਧਰ ਗੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ
 ਆਪਣੀਆਂ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜੇ, ਮਕਾਨ, ਸਿੱਖਿਆ,
 ਸਿਹਤ ਸ਼ੁਹੂਲਤਾਂ, ਸਾਡ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ
 ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ
 ਸਤਿਕਾਰੋਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਣ।
 ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
 ਨੂੰ ਗੰਪਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ
 ਖੇਤੀਬਾੜੀ-ਜਲਵਾਯੂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ
 ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ
 ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੀਆਂ ਫਲਸ਼ਾਂ ਉਗਾਉਣੀਆਂ ਅਤੇ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਨਸਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਹੌਵੰਦ ਕੀਮਤਾਂ
 ਉਪਰ ਖੜੀਦ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।
 ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੇਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਪੈੜੀ ਦੇ ਕੱਲੇ
 ਵਾਲੇ ਦੋ ਡਿੱਡਿਆਂ- ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਪੇਡੂ
 ਕਾਰੀਗਰਾਂ, ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
 ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ
 ਉਹ ਘਸਦੇ ਤੇ ਟੁੱਟਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਨੂੰ ਠੱਡੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
 ਦੋਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਵੇਚਣ
 ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਧਨ
 ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ 'ਹੋਰ ਇਨਕਲਾਬ' ਕਾਰਨ ਮਸੀਨੀ
 ਤੇ ਨਦੀਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਜੁਗਾਰ ਦੇ ਮੈਂਕੇ ਵੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।
 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਮੈਂਕੇ
 ਮੁਲਕ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਮਜ਼ੂਰ ਸੰਘੀ
 ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸੰਘੀ ਘੁੱਟੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਪਾਨ
 ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਿਨਸਾਂ ਦਾ
 ਮੰਡੀਕਰਨ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ
 ਹੈ। ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ,
 ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਪੇਡੂ ਕਾਰੀਗਰਾਂ
 ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੋਰ
 ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ
 ਗਈ ਹੈ। ਮਲਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸੰਘੀ

ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਗੁਜ਼ਟ ਕਰਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲਤਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਬਣਾਏ ਖਿੜ ਮੌਬੈ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅੰਗੇ ਆਉਣ। ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਜੱਬੇਬਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਬੈਧਿਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਉੱਪਰ ਕਾਥੂ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। 1947 ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੱਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਅਦੇ-ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਪੇਂਡੂ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਬੇਬਦੀਆਂ ਕੁਝ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਚੌਪਰ ਅਧੀਨ ਮਾਰ ਖਾਂਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾ-ਲਿਖਣਾ, ਰਲ-ਪਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ, ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਸ਼ਿਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੌਧਿਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਜੋ ਅਮਰਬੰਦ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਆਠਾ-ਪੱਟੀ ਅਥੰਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਗੇਝਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਗਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਸੁਖਾਉਣ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਦਿੱਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮਾਂ, ਜਾਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਇਲਾਕਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਾਲੀ ਰਾਜਸੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਵੱਲ ਵੀ ਪਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੱਚੇ ਮਾਇਨਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕ
ਸੰਘਰਸ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਬਣੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ
ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨਗੇ।
ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਗਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ
ਮਹੱਲਾ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕਾਫ਼ਲੇ ਕਾਬਲ-
ਏ-ਤੁਰੀਫ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
»ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੈਸ਼ੈਰ, ਅਰਥ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਸਤਰਾਵਾਂ ਮਿਥਿਆਂ।

Uscipp Insurance Services

1050 N Carpenter RD STE C, Modesto, CA 95351

TRUCK INSURANCE

TRUCK TAX IFTA

Amarjit S Bir
amarjit@uscipp.org

Lic#0I15593CA
Ph: (925)318-1247

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL

ENROLLED AGENT

BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS

*TAX:- INDIVIDUAL, FAMILY, BUSINESS, TRUCKING
*BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLL
* REAL ESTATE AND INCORPORATIONS
* INSURANCE: LIFE Only-Agent, NOTARY

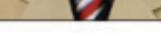
EXPECTING REFUND:

GET MONEY BACK FAST!

"Authorised IRS E-file Provider"

"Enrolled To Practice Before The IRS"

CALL:R.PAL SINGH EA- **510 750 3464**
EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#1481514, EA
Insurance Life-Only Agent #0G76896
39159 Paseo Padre Pkwy # 103, Fremont, CA 94538
Email:singhrpal@sbcglobal.net, singhrpal47@gmail.com
Singhtax.com

California Tax Education Council
Registered Tax Preparer

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ
ਸਾਡੇ ਲੋਕ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛਿੰਦਾ
98721-93320

ਰਹਿਣ ਦੇ ਜੀ, ਬੇਨਤੀ ਆ ਜੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ
ਮਾਈ ਬਾਪ'।

'ਪਹਿਲਾਂ ਭਲੀਮਾਨਸੀ ਨਾਲ ਨਿੱਕਰ ਲਾਹ ਫੇਰ
ਸਾਰਾ ਕੁਸ਼ ਈ ਕਰਾਂਗੇ।'

'ਇੱਜ਼ਤ ਰੱਖ ਲੋ ਜਨਾਬ ਗਰੀਬ ਦੀ, ਮੈਂ ਸਾਰਾ
ਕੁਸ਼ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਅੰ ਜੀ, ਨੀਕਰ ਨਾ
ਲਹਾਉ।'

ਉਹ ਹੱਥ ਜੋੜਦਾ ਹੈ,

'ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਦੀੜ ਮੇਰਿਆ ਸਾਲਿਆਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ
ਟਿੱਚ ਸਮਝ ਰੱਖਿਆ ਉਦੇ, ਨਾ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ
ਦਿਹਾਜੀ ਤੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਈ ਬੈਠੇ ਰਹੀਏ।'

ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਡੰਡਿਆਂ ਦੀ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਬਹਸਾਤ ਜਿਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ
ਲਈ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦਾ, ਮਿਨਤਾਂ ਕਰਦਾ ਸਕਿੰਟਾਂ

'ਚ ਉਹ ਨੰਗਾ ਹੋ ਕੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਮਣੇ
ਖੜਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਖੜਾ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁਲਸ
ਵਾਲੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਤੇ ਕੁੱਟਣੇ ਤੁੱਕ ਗਏ।

'ਜਨਾਬ ਆਜੋ, ਹੋ ਗਿਆ ਰਮਾ।'

ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ
ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਉਥੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ
ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕੜ੍ਹਕਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ,
'ਕਿਉਂ ਇੱਥੋਂ ਕੀ ਆ ਉਏ.. ?'

ਉਹਾਂਦੀ ਕੋਈ ਅਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ
ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ
ਸਕਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੁਲਸ ਵਾਲਾ ਉਸ

'ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ,

'ਜਨਾਬ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ।'

ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਸੀ।
ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢ ਕੇ ਕਿਹਾ,
'ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਚੱਕ ਉਏ, ਸਾਲਾ ਮੁਹਰੇ ਆਏ ਰੱਖੀ
ਬੈਠਾ ਜਿਵੇਂ ਲਾਕਰ 'ਚ ਸੌਨੇ ਨੂੰ ਲੋਕੇ ਕੇ ਰੱਖਿਆ
ਹੋਵੇ।'

ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਥ ਪਏ। ਬਾਣੇਦਾਰ
ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ
ਆ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬੇਸ਼ਗਮੀ

ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਉਸ ਗਰੀਬ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ
ਉੱਡਦਾ ਫਲੂਦਾ ਦੇਖ-ਸੂਣ ਕੇ ਮਨ ਕੀ-ਕੀ
ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ
ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਪਟੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਤੇ ਉਸ

ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੀਆਂ।
'ਨਾ ਮਾਰੋ ਜਨਾਬ ਗਲਤੀ ਹੋਗੀ, ਅਗੇ ਤੋਂ 'ਨੀ
ਕਰਦਾ।'

'ਲੈ ਸਾਲਾ ਐਵੇਂ ਈ ਗਲਤੀਆਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦਾ,
ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛਿਆ ਭਲਾ।'

'ਸਿੰਘਾ ਖੜਾ ਹੋ ਸਾਲਾ ਕਿਵੇਂ ਆਠਾ ਜਿਹਾ ਬਣੀ
ਜਾਂਦਾ।'

'ਜਨਾਬ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਕੁਝ ਟੁੱਟ ਜੂ ਗਰੀਬ ਦਾ,
ਮਾੜਾ ਢੱਗ ਹੋਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

'ਜੀ ਨੀਕਰ ਵੀ.. ?'

'ਆਹੋ ਸੁਣਦਾ ਨੀ ਇਕ ਵਾਰ, ਸਾਲਾ ਡਰਾਮੇ

ਜੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਚੱਲ ਲਾਹ।'

'ਫੇਰ ਤਾਂ ਜੀ ਮੈਂ ਜਮ੍ਹਾ ਈ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜੂੰ ਗਾ।'

'ਨੰਗਾ ਈ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਤੈਨੂੰ, ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਨੁਹਾ

ਧੂਆ ਕੇ ਸਾਲਿਆ ਲਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਿਛਾਉਣਾ।'

'ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ ਜੀ, ਆਹ ਨੀਕਰ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਹੂੰਗਾ ਛੱਡੀ ਹੋਗਾ ਆ ਜੀ।

'ਨਿੱਕਰ ਵੀ ਲਾਹ'

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸ.ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਸਾਡੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਮੱਲ੍ਹਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ.ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ 'ਇਨ ਸਰਵਿਸ ਆਫ਼ ਹਿਜ ਮਾਸਟਰ' ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲੜੀਵਾਰ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਾਪ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ 'ਸਾਡੇ ਲੋਕ' ਦੇ ਸਮੂਹ ਪਾਠਕ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਨੌਜ਼ਹ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ.ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ, ਮਾਤਾ ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਰਾਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਨੌਜ਼ਹ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨਿਆ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ।

- ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ

(ਲੜੀਜ਼ੇਨਲ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਦੌੜ)

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੰਦੀ ਸਟਰੀਟ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਫੈਂਡਰਿਕ ਬਰਡਜ਼ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਸਿਰਫ਼ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਕੰਬਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਛਾਉਣ ਤੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਗਿਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਰਕੇ ਭਾਨੂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਚਮੜੇ ਦੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਬੀਜੀ ਨੇ ਸਿਉਂਤ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਈ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਆ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਗਿਣਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਡਿਊਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਖਿਅਤ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ

ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸੌਦਾਗਰ ਉੱਥੇ ਮਦਦ ਲਈ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਅਤੇ ਬੀਜੀ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪਾ ਜੀ ਅਤੇ ਬੀਜੀ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਹਨ।

ਇਹ ਸੌਦਾਗਰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਈ ਹੋਏ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਜਾਂਦੇ। ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੱਚੀ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਅਤੇ ਘੁੰਮੰਡ ਸੀ। ਮੈਂ ਘੁੰਮੰਡੀ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਸੀ।

ਮੈਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਗਹਿਰਾਈ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਮਿਸਟਰ ਕਲਾਰਕ ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਦਾਈ ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਡੇ ਸੀਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੀ ਉਹ ਫੋਟੋ ਉਤਾਰ ਲਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫੋਟੋ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।'

ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਸੇ ਮਜ਼ਾਕ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਬੜੀ ਪਿਆਰੀ ਔਰਤ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਕੀ ਹੈ। ਫੌਨ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸੌਦਾਗਰ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪਿਆਰੀ ਔਰਤ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਾਂ। 1972 ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਸੌਦਾਗਰ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਅਤੇ ਘੁੰਮੰਡ ਸੀ। ਮੈਂ ਘੁੰਮੰਡੀ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਸੀ।

ਮੈਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਗਹਿਰਾਈ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਹਾ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਿਸਟਰ ਕਲਾਰਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਾਂਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਮਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਮੰਗਣੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਸਟਰ ਕਲਾਰਕ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਾਂਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੋਵਾਂ ਪਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ।

(ਚਲਦਾ)

TEC
Equipment
Your Best Business Partner

DIXON

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੇ, ਆਸੀਂ ਰੱਕਾਂ ਲਈ ਹਾਈਨਾਂਸ ਦੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
NEW TRUCK SALES

Direct 707-640-7114 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8555 Pedrick Rd Dixon, CA 95620

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਉਸਾਰੂ ਟੀਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਐਂਰਤ ਵਰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਮਲੀਅਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਐਂਰਤਾਂ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੋਣ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੋ ਦਾਹਾਕੇ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਂਤ ਹੋਣ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਰਗ ਦੀ ਸੀਮਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੂਪ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਸਨਿਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਂਰਤ ਵਰਗ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਹੱਕਾਂ ਵੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਪੇਸ਼ਕਦਾ ਨੂੰ ਮੱਠਾ ਕਰਨ/ਰਾਹ ਖਾਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੌਂਕ ਵਿਚ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਤਹਿਤ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੇ ਹਟਾਉਣ, ਸਿੱਬੇਟਿਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਾਮਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ

ਠੇਕੇ ਚੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਐਂਰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲ੍ਹਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਮੁਹਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਐਂਰਤਾਂ ਦੀ ਤੁਮਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵਾਸਿਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾਗੀਵਾਦ ਚੇਤਨਾ ਨੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਉਭਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਉਚੇਰੀ ਸਿਖਿਆ, ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ, ਖੇਡਾਂ, ਕਿੱਤਾ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਡਾਗਾਈਵਿੰਗ ਸਮੇਤ ਹਰ ਹੁਨਰ ਹੁਣ ਐਂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਐਂਰਤਾਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੁਣੇ 13 ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਐਂਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ, ਗਜ਼ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੇ 7 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਹ ਬੁਗ ਤੁਝਾਨ ਕਿਤੇ ਐਂਰਤ ਵਰਗ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?

ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਯੋਗ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਫਿਲਹਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਬਪੱਧੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਰਜਿਸਟਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਅਗੁੰਠਾਲਾਉਣ ਜਾਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹੀ ਮੁਖਾਜ਼ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀਆਂ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮਰਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਸੂਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ/ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਉਪਰ ਭੱਦੇ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਅਸੱਭਿਅਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ? ਕੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ

ਪ੍ਰੋ. ਰੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੂਬੀ

ਕਟਾਇਆ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਐਂਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਸੰਵਾਦ/ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਾਲ ਹਰ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਵੇਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਆਲੋਚਨਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਭੱਦੇ, ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਅਸੱਭਿਅਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਹ ਬੁਗ ਤੁਝਾਨ ਕਿਤੇ ਐਂਰਤ ਵਰਗ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?

12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ 'ਵਿਸੈਨ ਸਟੱਡੀ' ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਅਡੀਸ਼ਨਲ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕੋਤਾਹੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਚੇਰੀ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਵਿਸੈਨ ਸਟੱਡੀ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਐਂਰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਨਾਗੀਵਾਦ ਲਹਿਰਾਂ, ਐਂਰਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਓ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕ ਸਿਖਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਸੇਵਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਂਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ 'ਅਹੀਮੀਅਤ' ਤੋਂ ਹੋ ਭਲੀਭਾਂਤ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਕਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ/ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਾਚਿਆ/ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਸੈਨ ਸਟੱਡੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਕਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ/ਤਰੱਕੀ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰਾਂਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਲੇ ਇਸਤਰੀ-ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੈਕਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ/ਤਰੱਕੀ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰਾਂਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਲੇ ਇਸਤਰੀ-ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਿਯੁਕਤੀ/ਤਰੱਕੀ ਸਾਡੇ ਵਿਸੈਨ ਸਟੱਡੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਐਂਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੇਰੂਬੀ?

ਅੱਜ ਦੀ ਐਂਰਤ ਹਰ ਅਗਾਂਹਵਾਹੂ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਗਾਂਹਵਾਹੂ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਬਣਿਆ ਜਾਵੇ।

ਐਂਰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ: ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤਰੁੱਟੀਆਂ

SINGER, COMPOSER & RECORDIST VOHRA SAHIB

TABLA MANPREET SINGH

DARDAN DE DAROO
ਦਰਦਾਂ ਦੇ ਦਾਰੂ

VIBE ROOTS PRESENTS

ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਡਾਗ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੋਂ 12 ਵੀਂ ਜ਼ਮਾਤ ਤਕ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇ 'ਸਵਾਗਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ 'ਚ ਮਹੱਤਤਾ ਸਬੰਧੀ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੱਲ ਇਕ ਕਦਮ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਜੋ ਵੀ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨ 'ਚ ਵਾਧਾ ਤੇ ਸੌਚ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਹੀ ਸਾਡੀ ਸ਼ਬਦੀਅਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ : ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਜਿਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕਾਰਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਅਧਿਆ ਜਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੋਹੁਦ ਤਲਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਤਕ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਚ ਛਿਗੇਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵੀ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣ, ਜਿਵੇਂ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ, ਸੱਚੀ ਕਿਰਤ, ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੋਣਾ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ

ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਮਦਦ ਕਰਨਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਣਾ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਤਿਆਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਨਿਮਰਤਾ, ਪਿਆਰ ਤੇ ਚੰਗੇ ਆਚਰਨ ਦੀ ਭਾਗੀ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਵੀ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਲੱਗੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਡਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਾ 'ਸਵਾਗਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ, ਉੱਥੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਤਹਿਕਾ ਸਿਖਾਉਣ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ 'ਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ 'ਚ ਚੰਗੇ ਡਾਕਟਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਵਕੀਲ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ 'ਚ ਆਈ ਗਿਰਾਵਟ : ਸਾਡਾ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਾ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਭਾਵੂ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਮਨਫ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਜਿਸ ਕਦਰ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਗਾਈਆਂ ਜਨਮ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਭੁਝਾਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਜੇਤੀ ਨਾਲ ਵਿਗੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਰੂਣ-ਹੱਤਿਆ ਆਦਿ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਾਪਰ ਕਰੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਥਾਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ 'ਚ ਵੀ ਆਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਸਿਰਫ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡਾ ਅਮੀਰ ਵਿਹਸਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰੈਪਰਾਵਾਂ 'ਚ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਇਕ ਅਸੂਲ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਹੈ ਪਰ ਆਧੁਨਿਕ ਯੱਗ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ : ਬਦਲੀ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਕਾਰਨ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ

ਵੱਧਦੀ ਬੋਲੋੜੀ ਵਰਤੋਂ, ਫਾਸਟ ਫੂਡ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਤੇ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ 'ਚ ਆਏ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਯਤਨਾਂ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਹੀ ਤਣਾਅ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜੇਕੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਖੁੱਗ ਚੇ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਣੇ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਜੋ ਤਣਾਅ, ਅਸ਼ਾਂਤੀ, ਨਫਰਤ ਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਵਰਗੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਅਰਥਾਤ ਆਚਰਨ, ਸੱਚਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਬੱਚਾ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਪਣੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਅਰਥਾਤ ਅਰਥਾਤ ਆਚਰਨ, ਪੱਚਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਖੁਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਦਉਪਰੋਕਣ : ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ 'ਚ ਸਾਡੀ ਬੁਰਾਕ ਲੜੀ ਅਮੰਤਲਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹਵਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਧਰਤੀ 'ਚ ਕੀਠਨਾਸ਼ ਤੇ ਗਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਇਨਸਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੰਦਰਸਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਗੀਰ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਦੁਰਗਤੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਨਿਰੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ, ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸੌਚ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ, ਮਾਝੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ, ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਫਾਲਤੂ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਦਉਪਰੋਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਸਕੂਲੀ

Travel for Less Inc.
SPECIALIZED IN DISCOUNT FARES WORLDWIDE
INDIA | PAKISTAN | EUROPE

ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਇੰਡੀਆਂ ਜਾਣ ਲਈ ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾ ਲਭ ਰਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੀਟ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਦਿਕਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਵੱਡੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਵੇਚਦੇ ਹਨ।

Best deals on major airlines like

ASIANA AIRLINES
CHINA AIRLINES
BRITISH AIRWAYS
CATHAY PACIFIC
virgin atlantic
SINGAPORE AIRLINES

Emirates
Etihad Airways
Lufthansa
QATAR AIRWAYS

CST NO : 2031914-40

8th time in a row
2016 Best of Fremont Award
CALL US TO GET BEST RATES FOR
YOUR AIR TICKETS TO INDIA AND
WORLDWIDE.

Serving the Bay Area Since 1996
32116-Alvarado Blvd. Union City, CA-94587
Email: info@travelforlessinc.com

CALL 510-791-3300 Book online 24x7 @ www.Letsflyhome.com

We have moved to

Valley Real Estate

Center's

- 1). 1415 W Anderson Stockton,
\$4,900,000.
  - a). 4.5 Acre Lot, include 15000 Square foot warehouse with 10 loading dock, 2000 square foot office.
  - b). Two bay truck repair shop.
- 2). 1801 E Dr martin luther king jr Blvd, Stockton, CA 95205 APN 155-140-15. Offered at \$4,399,000. Almost 10 acres paved truck parking with approximately \$32000 monthly income.
- 3). 1943 E Fremont St, 1924 E park St and 1850 E Oak St Stockton CA 95205, Total 8 APN number, one lot, 7.56 acres paved truck parking.Offered at \$3,000,000.

Valley Real Estate Center

Realtor DRE 01922089

209.956.1000

gbsingh84@gmail.com

68 E 11th St Ste 109
Tracy, CA 95376

Ranjit Singh

Steele Insurance Agency

Broker DRE 0H78402

408.355.5700

rsingh@siainc.net

17900 Murphy Pkwy
Lathrop, CA 95330

Sell & Buy | Residential | Commercial | Management